

**Stichting Joods Historisch Museum
Amsterdam**

JAARRAPPORT 2020

INHOUD

RAPPORT	BLZ.
Bestuursverslag	1
Verslag Raad van Toezicht	38
Jaarrekening 2020	
Balans per 31 december	40
Categoriale exploitatierekening	41
Categoriale en functionele exploitatierekening	42
Prestatieverantwoording	43
Toelichting	44
Overige toelichtingen	59
WNT	60
Overige gegevens	
Controleverklaring	62

Bestuursverslag Stichting Joods Historisch Museum 2020

Het afgelopen jaar stond vanzelfsprekend in het teken van het coronavirus en de gevolgen daarvan. Tevens was dit het laatste jaar van de beleidsperiode 2017 – 2020. In de volgende twee paragrafen zal als eerste op deze beide zaken gereflecteerd worden. Daarna volgt een toelichting op de governance en de financiën. Aansluitend zal worden ingegaan op de belangrijkste prestaties en activiteiten in het afgelopen jaar.

Het coronavirus en de gevolgen

Ten gevolge van het coronavirus zijn de museale locaties van het Joods Cultureel Kwartier gesloten geweest gedurende de periode 13 maart 2020 tot 1 juni 2020 en vanaf 15 december tot op heden. Ook de kantoren waren gesloten, met dien verstande dat in de periode juni tot medio december 2020 gold: werk zoveel mogelijk vanuit huis. De protocollen van de Museumvereniging waren leidend voor het heropenen van de locaties in de tussenliggende periode en voor het veilig naar kantoor gaan van de medewerkers. Ons hoofd veiligheidszaken ziet strikt toe op de uitvoering van de protocollen.

Financiën

De financiële gevolgen van de sluiting zijn zoals bekend groot. Inkomsten uit publiek waren begroot op € 2.489.000, de gerealiseerde inkomsten uit publiek zijn € 494.235. Dankzij de aanvullende subsidie van € 2.038.700 die wij in 2020 op grond van de "Regeling aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19" (RAOCCC) hebben ontvangen, konden wij in 2020 doorgaan met het uitvoeren van museale activiteiten. De aanvullende subsidie van het Ministerie van OCW dient geheel aan het boekjaar 2020 te worden toegerekend. Om die reden voldeden wij niet aan de voorwaarde van omzetverlies zoals gesteld in de NOW-regeling. Zonder aanvullende subsidies zou het reguliere resultaat voor het jaar zijn uitgekomen op een verlies van ongeveer € 1m.

Op het moment van het schrijven van dit verslag (maart 2021) is er nog steeds grote onzekerheid over het verloop van de crisis. Het ziet er naar uit dat de crisis en deze onzekerheid voorlopig aanhouden. Het restant van de aanvullende subsidie € 1.052.004 zullen we voor 2021 en de daarop volgende jaren hard nodig hebben.

De reserves van de Stichting Joods Historisch Museum bedragen ruim 500.000 euro (algemene reserve en de Subsidie "Slotaanbeveling Commissie Ekkart" verantwoord onder 'Langlopende schulden'); dat zijn nog geen drie maanden opbrengsten uit publiek. De vermogenspositie bij de Stichting Vrienden is beter. Tezamen vormen deze reserves, die in de afgelopen decennia langzaam zijn opgebouwd, een gezond weerstandvermogen om calamiteiten op te vangen. Tegen de financiële gevolgen van een COVID-19-crisis zijn echter ook deze reserves niet opgewassen.

We letten goed op de uitgaven en houden de vaste lasten zo laag als mogelijk. Zo is besloten tot een algemene vacaturestop tot nader order. Medewerkers hebben ook een bijdrage geleverd, door af te zien van het opbouwen van verlofuren in de maanden april en mei 2020. Medewerkers die hun reguliere werk niet konden uitvoeren, is gevraagd alternatieve werkzaamheden te verrichten. Extra kosten zijn onder meer gemaakt voor het inrichten van de museale locaties op de anderhalve-meter-samenleving, voor het mogelijk maken van digitale activiteiten en ten behoeve van de omschakeling naar thuiswerken.

Programming

We hebben gedurende het jaar opnieuw naar de programming gekeken, de duur van tentoonstellingen verlengd en een risicovolle, kostbare tentoonstelling met veel buitenlandse bruiklenen voorlopig uitgesteld. De tentoonstelling 'Waterlooplein. De buurt binnenstebuiten' die eind 2020 opende, had niet beter gepland kunnen worden: de tentoonstelling trekt in het bijzonder publiek uit Amsterdam en omstreken.

Terwijl er in de periode juni tot medio december volgens het protocol en met zeer beperkt publiek evenementen op locatie en in het auditorium van het museum zijn georganiseerd, hebben de medewerkers zich bekwaamd in het organiseren van online evenementen. In het begin van de lockdown werd een zeker amateurisme nog geaccepteerd, zowel door het publiek als door onszelf. Inmiddels wordt de lat steeds hoger gelegd. Hieronder zal verslag worden gedaan van de online activiteiten in het afgelopen jaar.

De organisatie

We zijn er in geslaagd van de ene op de andere dag om te schakelen naar een thuiswerksituatie. Bepaalde automatiseringstrajecten zijn, gedwongen door de omstandigheden, in een versnelling gekomen. Medewerkers tonen zich in het algemeen flexibel en denken mee met de organisatie. De medewerkers werken momenteel nog steeds vanuit huis. Het thuiswerken wordt door ons financieel en anderszins gefaciliteerd. Ons hoofd veiligheidszaken coördineert wie wanneer de kantoren kan bezoeken. Uitzonderingen op het thuiswerken worden gemaakt voor de afdeling collectie die elke dag met twee mensen aanwezig is in verband met de zorg voor de collectie, voor medewerkers die goede redenen hebben om incidenteel of op een vast aantal dagen per week op kantoor te zijn, voor afspraken die nu eenmaal niet online kunnen plaatsvinden en voor de beveiliging. Sommige medewerkers hebben meer moeite dan andere medewerkers met het thuiswerken, het wegvallen van het spontane contact met collega's en de vele online meetings. De privéomstandigheden spelen hierbij uiteraard ook een rol. We proberen een en ander zoveel mogelijk in goede banen te leiden door regelmatig te bellen en zowel met individuele medewerkers als met alle medewerkers te mailen, door het organiseren van inhoudelijke, online-bijeenkomsten, door aanwijzingen te geven voor het thuiswerken en door de leidinggevenden te instrueren hoe medewerkers gemotiveerd te houden.

De vrijwilligers vormen een aparte categorie. Voor de vrijwilligers die grotendeels in de frontoffice werkzaam zijn, was er van de ene op de andere dag geen werk meer. Voor veel van de vrijwilligers was dit begrijpelijkerwijs lastig om te accepteren. Het besluit om tijdens de heropening de oudere vrijwilligers niet in te zetten, hebben we niet eenvoudig genomen.

Na de eerste sluiting in het voorjaar hebben we besloten de vaste rondleiders gedeeltelijk te compenseren. Opdrachten aan zzp-ers hebben we zoveel als mogelijk in stand gehouden.

Terugkijkend op de beleidsperiode 2017 – 2020

Onze missie over de afgelopen periode luidde: "het Joods Cultureel Kwartier nodigt zijn bezoekers uit om kennis te maken met de joodse cultuur en geschiedenis of om bestaande kennis te verdiepen en om actief na te denken over culturele diversiteit. Uitgangspunt hierbij is om "het joodse verhaal" toegankelijk te maken voor een zo breed mogelijk publiek."

In de programmering hebben we ruimte willen creëren voor korte, actuele installaties en kleine tentoonstellingen, vanuit het besef dat kennis van de (Nederlands-)joodse cultuurgeschiedenis een belangrijke bijdrage kan bieden aan actuele maatschappelijke debat.

Onze voornemens zijn ingelost terwijl een aantal van onze ambities alsnog gerealiseerd zal worden in de komende beleidsperiode. We zullen een toelichting geven op de hoofdpunten.

Maatschappelijk debat, korte (actuele) presentaties

Met de tentoonstelling 'Face it! Oordelen op 't eerste gezicht', te zien eind 2016 en begin 2017, hebben we duidelijk aan willen sluiten op het maatschappelijke debat. Stereotypen als "Joden hebben een grote neus", "Moslims dragen een baard" en "Marokkanen en Surinamers praten 'anders'", waren het onderwerp van deze tentoonstelling. Waarom denken we in stereotypen en hoe fout is dat? Ook de kleine presentatie eind 2020 "Lachen om Levie. Levie Zadok en Zwarte Piet: twee karikaturen" haakte duidelijk aan op de actualiteit. Beide presentaties zijn bovendien in relatief korte tijd ontwikkeld. Om in te kunnen spelen op de actualiteit, is snel(ler) kunnen schakelen een voorwaarde.

Eveneens is een bijdrage geleverd aan het debat door middel van opinieartikelen van de algemeen directeur in het Parool, het NRC, het NIW en online bij Jonet.nl.

Voor de komende beleidsperiode is het opnieuw onze wens het maatschappelijk debat te voeden met betrouwbare informatie en een veilige omgeving te bieden waarin ruimte is voor een breed palet aan opvattingen, gesprekken, debatten en interventies door experts, conservatoren, kunstenaars en makers van zo verschillend mogelijke pluimage en culturele achtergrond.

Vernieuwing Kindermuseum

Het was onze wens te bepalen hoe we het huidige Kindermuseum, dat inmiddels 15 jaar oud is, verder zouden kunnen en willen ontwikkelen. Daartoe hebben we in de afgelopen vier jaar wisseltentoonstellingen gemaakt op de zolder van het Kindermuseum en bestudeerd wat werkt en wat niet werkt. Deze "vingeroefeningen" hebben ertoe geleid dat we voor de komende periode het vernieuwingsproces kunnen starten. Dat begint met een onderzoeksfase die zich zal richten op ervaringen en waardering van het huidige publiek en op nieuwe presentatietechnieken.

Nationaal Holocaustmuseum

In 2016 opende het Nationaal Holocaustmuseum i.o. voor, in eerste instantie, een periode van drie jaar met drie tijdelijke presentaties per jaar. Voorzien waren de volgende stappen:

1. een brede programmering die met relatief weinig middelen om de reikwijdte en het inhoudelijk potentieel van het toekomstige museum te onderzoeken;
2. presentatie van de plannen voor de toekomst;
3. fondsenwervingscampagne;
4. ontwikkeling van een inhoudelijk plan;
5. veiligstellen van subsidie op de langere termijn.

Uiteindelijk was het Nationaal Holocaustmuseum gedurende ruim drieënhalf jaar open. Met uitzondering voorsnog van het veiligstellen van de basissubsidie op de langere termijn zijn genoemde doelen ruimschoots gehaald. We hopen eind 2022, begin 2023 de deuren van het permanente Nationaal Holocaustmuseum te openen.

Diversen

- Er is een luchtbehandelingsinstallatie geïnstalleerd ten behoeve van de Nieuwe Synagoge, de eerste expositieruimte in het Joods Historisch Museum. Hierdoor kunnen we voldoen aan de veelal hoge klimaateisen, van onszelf en van onze bruikleengevers.
- De nieuwe vaste historische opstelling 1600 - 1900, de vorige dateerde uit 2004, heeft in deze beleidsperiode zijn beslag gekregen.
- We hebben geïnvesteerd in het verder integreren van de collecties en het consolideren van het behoud en beheer. Omdat het Joods Historisch Museum al in de jaren negentig begonnen is met het digitaliseren van zijn collecties, was nieuwe digitalisering noodzakelijk. Hoewel de migratie van ons Collectiemanagementsysteem Adlib iets is vertraagd, zijn we wel al ver gevorderd. Zo is het op dit moment bijna mogelijk om alle collecties (foto's, documenten en objecten van het Joods Historisch Museum, en een aanzienlijk deel van de collecties van Ets Haim/Livraria Montezinos en CEPIG) in een database te doorzoeken.
- In samenwerking met Herinneringscentrum Kamp Westerbork is een gemeenschappelijke database gecreëerd, de Nationale Database Vervolgingssslachtoffers, voor het gecontroleerde beheer en gebruik van persoonsgegevens van oorlogsslachtoffers.
- Het was ons voornemen om de gedrukte boeken uit Ets Haim/Livraria Montezinos te catalogiseren. Bij gebrek aan fondsen is ons dit niet gelukt. Voor de komende beleidsperiode staat de ontsluiting van de gedrukte boeken opnieuw op de agenda.

Doelgroepen

Het streven was nieuwe doelgroepen aan te spreken, zoals gezinnen met kinderen, mensen met een auditieve of visuele beperking en laagopgeleiden, waaronder mensen van niet-Nederlandse oorsprong en mogelijk ook vluchteling gezinnen met een minder dan gemiddelde kennis over kunst, cultuur en jodendom. Eind 2020 is een segmentatieonderzoek gedaan. Die is het startpunt van een nieuwe publieksstrategie waarin de motivatie van de bezoeker een grote rol speelt.

Prestaties 2017 – 2020

	Beleidsplan	Gerealiseerd	
2017:	300.000 bezoeken	369.777	bezoeken
2018:	320.000 bezoeken	372.783	bezoeken
2019:	335.000 bezoeken	358.771	bezoeken
2020:	350.000 bezoeken	82.744	bezoeken

De bezoekaantallen zijn, met uitzondering van 2020, boven verwachting. Ons streven was een toename van de internationale bezoekers met 25%. Het percentage internationale bezoekers is echter gelijk gebleven.

Website: ons streven was 1.000.000 unieke bezoekers op de website in 2020. Dit was iets te ambitieus ingeschat. Gerealiseerd is 827.717 unieke bezoekers.

Facebook: het streven was 20.000 volgers in 2020. Op dit moment hebben wij ruim 17.000 volgers.

Twitter: we realiseerden 5.523 volgers. Het streven was 10.000 volgers in 2020.

Nieuwsbrief: de wens was om de nieuwsbrief-abonnees uit te bouwen naar 6.500 in 2020. We hebben op dit moment 5.921 abonnees. Voor het Nationaal Holocaustmuseum hebben we een aparte nieuwsbrief met 3.176 abonnees.

Financiën

Het jaar 2020 buiten beschouwing latend, zijn de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting 2017 – 2019:

- Het aantal bezoeken ligt boven het aantal zoals begroot.
- De inkomsten uit museumshop en, in het bijzonder, het museumcafé lopen wat achter op de begrotingen.
- De gerealiseerde overige directe inkomsten volgen een goede opgaande lijn van € 64.800 in 2017 naar € 94.700 in 2019. Onder overige directe inkomsten vallen inkomsten uit verhuur en evenementen.
- De bijdragen uit private middelen liggen ruim boven de begroting. In deze bijdragen zijn meegerekend legaten die bij het Joods Historisch Museum zijn binnengekomen, bijdragen aan tentoonstellingen en andere projecten, grote bijdragen aan de verwerving van het Amsterdams Machzor, de Rintel Chanoekia en een zilveren Sjabbatlamp, en tot slot bijdragen aan het Nationaal Holocaustmuseum.
- Tegenover deze bijdragen staan ook kosten. De kosten vallen onder de overige lasten, terwijl een deel van de kosten is opgenomen onder personeelslasten. De verwervingen worden aan de kostenkant verantwoord onder aankopen.

Samenstelling Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van het Joods Historisch Museum bestond in 2020 uit de volgende personen:

	Datum in functie	Einde 1e termijn	Einde 2e termijn	Einde 3e termijn
M. E. Paktor (voorzitter)	26-03-2010	13-11-2012	13-11-2016	13-11-2020
R.D. Aronson	01-08-2013	01-08-2017	01-08-2021	01-08-2025
E.P.Groenteman	13-05-2015	13-05-2019	13-05-2023	13-05-2027
J.F.L. Guttman	30-06-2016	30-06-2020	30-06-2024	30-06-2028
S.D. Joseph-Jowell	01-02-2017	01-02-2021	01-02-2025	01-02-2029
S. van der Hart	01-01-2018	01-01-2022	01-01-2026	01-01-2030
J.L. Davidson	01-07-2018	01-07-2022	01-07-2026	01-07-2030
F. Hollander	15-05-2019	15-05-2023	15-05-2027	15-05-2031

Statutair zijn drie opeenvolgende termijnen mogelijk. In de praktijk wordt per termijn bekeken of gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid van een tweede en derde termijn.

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het beleid van de directie-bestuurders en op de algemene gang van zaken in het Joods Cultureel Kwartier. Het vierjaren-activiteitenplan en bijbehorende begroting worden ter instemming door het bestuur aan de Raad van Toezicht voorgelegd. Door middel van drie tot vier vergaderingen per jaar en kwartaalrapportages wordt de Raad van Toezicht op de hoogte gesteld van de inhoudelijke voortgang en de financiële situatie van de Stichting Joods Historisch Museum.

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging.

Relevante nevenfuncties leden van de Raad van Toezicht

M.E. Paktor

Lid van het Curatorium van het Nederlands Israëlietisch Seminarium (beëindigd 31-3-2020)

Lid van de Board of Governors van de Jewish Agency for Israel

Lid van de World Board of Trustees van Keren Heyesod

Bestuurslid Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum

R.D. Aronson

Eigenaar Aronson Antiquairs

Stichting NedArt, bestuurslid

Maror, gemeenschapsraadslid

AvroTros, specialist Tussen Kunst en Kitsch

Stichting Royal Delft Museum, bestuurslid

Commissie Collectie Nederland, Raad voor Cultuur, lid

E.P. Groenteman

Zelfstandig adviseur

Voorzitter van de Raad van Commissarissen van de B.V. Beleggingsmaatschappij vh. Biedermann & Co.

Penningmeester Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum

J.F.L. Guttman

Voorzitter Amsterdam Light Festival

Board member Humanity in Action INC.

St. Amarte Fonds, bestuurslid

S.D. Joseph-Jowell

Zelfstandig grafisch ontwerper, visuele communicatie adviseur eigenaar van PRTY.Amsterdam

Voorzitter van de Women's Division Collectieve Israel Actie.

S. Van der Hart

Officier van Justitie (i.o.)

Lid Commissie Joods erfpachttegoeden van de gemeente Amsterdam

J.L. Davidson

Lid Raad van Bestuur EY Nederland

Bestuurslid Stichting Turing Foundation,

Bestuurslid Bischoffsheim Stichting,

Bestuurslid Stichting Menasseh ben Israel Instituut,

Bestuurslid Stichting Gan Hasjalom,

Lid Raad van Toezicht van de Hortus Botanicus Amsterdam.

F. Hollander

Voorzitter European Initiative Keren Hayesod Jeruzalem (beëindigd 01-05-2020)

Lid van de Executive Committee Keren Hayesod (beëindigd 01-05-2020)

Voorzitter Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum

DGA Shef Holding BV

In het Reglement van de Raad van Toezicht van het Joods Historisch Museum zijn afspraken vastgelegd over belangenverstrengeling. Ten aanzien van belangenverstrengeling geldt dat de Raad van Toezicht zich op de eerste plaats vergewist van de onafhankelijkheid van haar leden. In geval er zich (mogelijke) belangenverstrengeling voordoet, wordt dit gemeld bij de voorzitter van de Raad van Toezicht. Voorts is vastgelegd dat een lid van de Raad van Toezicht niet in concurrentie treedt met de organisatie, geen schenkingen aanneemt, zich geen ongerechtvaardigd voordeel verschaft ten laste van de organisatie en geen zakelijke kansen benut die de organisatie toekomen.

Directie

De directie, het bestuur, bestaat uit prof. dr. E.G.L. Schrijver, algemeen directeur, en mr. drs. E.L.M. Bijvoet, zakelijk directeur.

De algemeen directeur fungeert als voorzitter van het bestuur en de directie. De directie werkt volgens het directiereglement zoals vastgesteld per 5 december 2012.

Nevenfunctie directie

Algemeen directeur, Emile Schrijver

- Bijzonder Hoogleraar met leeropdracht 'Geschiedenis van het Joods Cultureel Erfgoed, in het bijzonder van het Joodse Boek', Faculteit der Geesteswetenschappen, Universiteit van Amsterdam
- Conservator, Braginsky Collection of Hebrew Manuscripts and Printed Books, Zürich, Zwitserland
- Voorzitter bestuur Association of European Jewish Museums
- JCSAX b.v., Haarlem, DGA
- Penningmeester Stichting Menasseh ben Israel Instituut voor joodse sociaal-wetenschappelijke en cultuurhistorische studies, Amsterdam
- Bestuurslid Stichting Charlotte Salomon, Amsterdam
- Lid Wissenschaftlicher Beirat Jüdisches Museum Hohenems, Oostenrijk
- Lid Wetenschappelijke Adviesraad MiQua: LVR_Jüdisches Museum im Archäologischen Quartier Köln, Duitsland
- Lid Wetenschappelijke Adviesraad Jewish Museum and Tolerance Center, Moscow, Rusland
- Lid Advisory Board John Rylands Research Institute, Manchester, Verenigd Koninkrijk
- General editor, Encyclopedia of Jewish Book Cultures, Brill Publishers, Leiden
- Redactielid Amsterdam Studies in the Dutch Golden Age, Amsterdam University Press
- Lid Advisory board Quaerendo; a Journal Devoted to Manuscripts and Printed Books, Brill Publishers, Leiden
- In 2020: Lid van de "Commissie Kohnstamm": de "Commissie evaluatie restitutiebeleid cultuurgoederen Tweede Wereldoorlog", ingesteld door de Raad van Cultuur

Zakelijk directeur, Liesbeth Bijvoet

- Lid Raad van Toezicht DutchCulture, Amsterdam
- Voorzitter Bestuur Dansmakers, Amsterdam
- Lid Raad van Toezicht Kennisland, Amsterdam
- Lid Bestuur Samenwerkende Amsterdamse Musea, Amsterdam
- Lid Bestuur De Plantage Amsterdam, Amsterdam

- Lid Bestuur Stichting Charlotte Salomon, Amsterdam
- Lid Raad van Toezicht Metropole Orkest, Hilversum
- Lid Bestuur Stichting Support Metropole Orkest, Hilversum
- Voorzitter Bestuur Knowledgeable BIZ, Amsterdam
- Penningmeester Bestuur Stichting Musea en Herinneringscentra 40 - 45

In het directiereglement is vastgelegd dat de directie elke nevenfunctie meldt aan de Raad van Toezicht. Als uitgangspunt geldt dat voorafgaande toestemming is vereist bij betaalde nevenfuncties en bij onbetaalde nevenfuncties met een potentieel tegenstrijdig belang.

De beoordeling van de beloning van directie wordt mede gezien in het licht van eventuele inkomsten uit nevenactiviteiten. Deze afspraak en afspraken met betrekking tot de tijdsbelasting volgend uit de nevenfuncties, zijn vastgelegd.

Governance Code Cultuur

Het Joods Historisch Museum hanteert het Raad van Toezicht-model, volgt de principes van de Governance Code Cultuur als instrument voor goed bestuur en toezicht en vertaalt de principes van de Code naar de praktijk.

Het Reglement Raad van Toezicht Joods Historisch Museum beschrijft onder meer de onderlinge taakverdeling, de werkwijze van de Raad van Toezicht en de omgang met directie. Het bevat regels over het omgaan met tegenstrijdige belangen bij leden van de Raad van Toezicht, het bestuur en de externe accountant. In het Profiel Raad van Toezicht is een profielschets van de Raad van Toezicht opgenomen, met inachtneming van de gewenste diversiteit.

De Raad van Toezicht doet in een apart document verslag van de wijze waarop hij het afgelopen jaar invulling heeft gegeven aan het toezicht op het bestuur van het Joods Historisch Museum.

Overige

De Raad van Toezicht voert jaarlijks beoordelingsgesprekken met de directie. De auditcommissie spreekt minimaal eenmaal per jaar met de controlerend accountant. De auditcommissie werkt op basis van het Reglement auditcommissie.

De Raad van Toezicht spreekt eenmaal per jaar in afwezigheid van de directie met de ondernemingsraad.

De directie en ondernemingsraad hebben een "Protocol met betrekking tot een situatie van ongewenst gedrag" ingesteld, een "Modelregeling Klokkenluiders" ingevoerd en tevens een externe vertrouwenspersoon benoemd.

Code Diversiteit & Inclusie

We volgen de meest recente Code Diversiteit & Inclusie. In het verslagjaar hebben we een aantal medewerkers gevraagd om het onderwerp te omarmen en een proces op te starten dat leidt tot een advies aan de directie met betrekking tot een plan van aanpak. Deze Werkgroep diversiteit & inclusie is direct aan de slag gegaan. Om een indruk te krijgen van waar we staan voor wat betreft diversiteit en inclusie is de scan van de Code Diversiteit & Inclusie met een, voor de gelegenheid uitgebreid, Managementteam uitgevoerd. Aansluitend is de werkgroep in gesprek gegaan met alle afdelingen. Aan

de hand van een set vragen zijn de afdelingen uitgenodigd na te denken over wat zij zouden willen veranderen om het Joods Cultureel Kwartier inclusiever en diverser te maken. Op deze manier wordt de hele organisatie berokken en wordt van meet af aan draagvlak voor het onderwerp gecreëerd. Inmiddels is het advies ontvangen. De werkgroep constateert bij de medewerkers de behoefte aan beleid, doelen en kaders, inspiratie en een gevoel van noodzaak vanuit de directie, en natuurlijk de benodigde tijd en financiering voor inspanningen op dit gebied. De werkgroep noemde als belangrijk aandachtspunt de sterk inhoudelijk gedreven organisatie die potentieel een hoge drempel opwerpt voor publiek en personeel.

Het advies bevat concrete aanbevelingen. De volgende stap is een plan van aanpak met realistische doelen. Voor onszelf en de buitenwereld zullen we de komende jaren, onder meer in dit bestuursverslag, aan de hand van het plan van aanpak verslag doen van de voortgang die we boeken. Het is een veranderproces waar we voor de komende jaren prioriteit aan zullen geven en tijd en budget voor zullen reserveren.

Waar komt diversiteit & inclusie reeds terug in onze activiteiten?

Het Joods Cultureel Kwartier vertelt bezoekers over de joodse cultuur en geschiedenis in Amsterdam en Nederland. Zodoende willen wij bezoekers uitnodigen om na te denken over zaken als diversiteit, integratie en samenleven.

In de programmering en educatie is culturele diversiteit veelal een thema, bijvoorbeeld in ons educatieve programma 'Talkshow in de klas,' dat volledig over identiteitsvragen en diversiteit bij jongeren gaat.

Al onze rondleiders zijn opgeleid in I ASK, een in het Joods Cultureel Kwartier ontwikkelde methode om bezoekers te stimuleren zich open te stellen voor nieuwe kennis, ervaringen en denkbeelden en daarover actief te reflecteren.

Inmiddels nemen wij in vacatureteksten op dat wij streven naar een cultureel divers personeelsbestand. Met meer variatie in de achtergronden van onze medewerkers hopen we bepaalde doelgroepen makkelijker te bereiken. Maar om te bereiken dat mensen met andere (culturele) achtergronden solliciteren, zullen we meer moeten doen, zoals bijvoorbeeld specifieke samenwerkingen opzoeken en vacatures ook buiten de reguliere kanalen verspreiden. En dan nog geldt dat we realistisch moeten zijn wat er op het gebied van personeel haalbaar is in het licht van budgettaire, organisatorische en mogelijk ook maatschappelijke beperkingen.

Ook in de programmering streven we naar grotere diversiteit. Voor na de heropening zijn binnen het komende jaar tenminste drie projecten voorzien (waaronder "Zijn joden wit?"), die direct aansluiten op ons streven diverser en inclusiever te zijn.

Fair Practice Code

Wij volgen zoveel mogelijk de principes uit de Fair Practice Code voor wat betreft solidariteit, transparantie en duurzaamheid, in de zin dat wordt geïnvesteerd in het potentieel en de ontwikkeling van onze medewerkers. We volgen de richtlijn kunstenaarshonoraria. Betaling van freelancers geschiedt redelijk, eerlijk, en op basis van een overeenkomst. Binnen de organisatie hebben we op een aantal plekken tijdelijke junior arbeidsplaatsen gecreëerd om jongeren de gelegenheid te geven bij ons werkervaring op te doen.

Het werken met stagiaires wordt gestimuleerd. Voor stagiaires geldt net als voor vrijwilligers dat er helderheid is over de functie en er tegenover de werkzaamheden een passende vergoeding staat. Voor arbeidsvoorwaarden en honoraria zijn de Museumvereniging en de AWNV vakbonden onze gesprekspartner. We zullen nagaan wat Platform ACCT hieraan toe te voegen heeft.

Jaarrekening

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Op het moment van schrijven zijn de locaties van het Joods Cultureel Kwartier nog steeds gesloten voor het publiek. Het is onduidelijk op welk moment de museale sector weer zal heropenen. Het is eveneens onbekend hoe lang het duurt eer het publiek, nationaal én op langere termijn internationaal, weer zonder aarzeling Amsterdam en de musea bezoekt. Onze ervaring met de heropening in juni 2020 is dat het bezoek maar zeer langzaam op gang kwam. Nu zal dat hopelijk anders zijn dankzij de vaccins. Met al deze onduidelijkheden is lastig een prognose op te stellen. Gezien de veel langere tweede periode van sluiting, de beperkende maatregelen voor het ontvangen van bezoek en de verwachtingen ten aanzien van het bezoek na heropening, is steun van het kabinet noodzakelijk. In februari is de bevestiging ontvangen van de subsidie uit het tweede steunpakket voor de eerste helft van 2021. Voor het eerste kwartaal van 2021 is een NOW-aanvraag gedaan. We kijken uiteraard naar mogelijkheden om kosten te besparen zonder dat dit ten koste gaat van activiteiten voor het publiek.

Exploitatieresultaat

We sluiten het verslagjaar met een resultaat van € 5.192.961. Dit resultaat volgt uit de in het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen voorgeschreven systematiek van het toerekenen van baten en lasten aan de functies publieksactiviteiten, huisvesting en collectiebeheer.

Een bedrag van € 4.140.957 betreft specifiek geworven subsidies en gaat naar het Nationaal Holocaustmuseum bestemmingsfonds.

Een bedrag van € 1.052.004 gaat naar de bestemmingsreserve OCW-RAOCCC en is bedoeld om de inkomstenderving in 2021 en verder op te vangen en de publieksactiviteiten voort te kunnen zetten.

Rekenen wij zonder de bijdragen die bestemd zijn voor het Nationaal Holocaustmuseum en zonder de aanvullende subsidie, dan zou het resultaat uitkomen op een negatief bedrag van € 986.696.

Financiële positie

Het Joods Historisch Museum is opgenomen in de Culturele Basisinfrastructuur van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en heeft een subsidie van € 11.699.860 ontvangen voor de periode 2017 – 2020.

Voor de zorg voor het beheer van museale cultuurgoederen op grond van de Erfgoedwet ontving het Joods Historisch Museum voor 2020 een bedrag van € 1.097.616.

Het percentage eigen inkomsten afgezet tegen de structurele subsidies bedraagt in 2020 121% ten opzichte van 111% in 2019. In 2019 bedroegen de publieksinkomsten en inkomsten uit verhuur, evenementen en rondleidingen € 2.378.057, tegenover een totaal in 2020 van € 494.235. De werving voor tentoonstellingen en het Nationaal Holocaustmuseum liepen in 2020 echter wel door. In het bijzonder de bijdragen aan het Nationaal Holocaustmuseum verklaren het hoge percentage eigen inkomsten.

Om de financiële positie van het Joods Historisch Museum te beoordelen wordt mede gekeken naar de solvabiliteit aan de hand van de solvabiliteitsratio (eigen vermogen / totaal vermogen) en naar de liquiditeitspositie aan de hand van de liquiditeitsratio (vlottende activa / vlottende passiva).

Rekening houdend met het voorgaande komt de solvabiliteitsratio uit op 53%. Op basis van dezelfde berekening was in 2019 de solvabiliteitsratio 26%. Dit percentage is gestegen door de aanvullende subsidie uit het steunpakket en toevoegingen aan het Nationaal Holocaustmuseum bestemmingsfonds. De liquiditeitsratio komt op > 2. De kortlopende schulden zijn € 5.360.547. Dit is inclusief een bedrag van € 172.351 dat wij gezien de aard van deze post, niet hebben meegenomen in de berekening van de liquiditeitsratio. Hier moet opgemerkt worden dat door de toevoegingen aan het Nationaal Holocaustmuseum bestemmingsfonds, de financiële positie van het Joods Historisch Museum veel positiever lijkt dan deze feitelijk is.

Nationaal Holocaustmuseum bestemmingsfonds

In 2018 is het NHM bestemmingsfonds gevormd uit de vooruit ontvangen donaties, subsidies en fondsen die nadrukkelijk zijn geoormerkt voor de ontwikkeling, verbouwing en inrichting van het permanente Nationaal Holocaustmuseum. Deze bijdragen zijn het resultaat van een fondsenwervingscampagne ten behoeve van het Nationaal Holocaustmuseum die in 2017 is gestart. In het boekjaar is een begin gemaakt met het aanspreken van het bestemmingsfonds in verband met de aanloop- en ontwikkelkosten.

WNT (Wet Normering Topinkomens)

De Raad van Toezicht en de directie worden als topfunctionarissen binnen de WNT aangemerkt. De jaarrekening wordt afgesloten met een toelichting op de bezoldiging van de directie van het Joods Historisch Museum. De bezoldiging van de directie valt ruimschoots binnen de WNT.

Gelieerde rechtspersonen

Stichting Vrienden Joods Historisch Museum

De Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum is een aan het Joods Historisch Museum gelieerde rechtspersoon. De Vriendenstichting richt zich op de volgende doelen:

- A. Het helpen financieren van tentoonstellingsprojecten in het Joods Historisch Museum, het helpen financieren van onderzoeksprojecten ten behoeve van toekomstige tentoonstellingen en educatieve projecten van en in het Joods Historisch Museum.
- B. Het wekken van belangstelling bij een breed publiek voor de geschiedenis en cultuur van de joden in het algemeen en van de joden in Nederland in het bijzonder.
- C. Het, als eigenaar, in stand houden, onderhouden en zo nodig aanpassen van het voormalige Hoogduitse synagogencomplex aan het Jonas Daniël Meijerplein en van het ertegenover aan de Nieuwe Amstelstraat gelegen Arsenaal, ten behoeve van een zo goed mogelijk gebruik door het Joods Historisch Museum.

Het is het beleid van het Joods Historisch Museum en van de Stichting Vrienden dat giften ten name van het Joods Historisch Museum als gift doorgegeven worden aan de Stichting Vrienden. Als de gift geoormerkt is, krijgt het bij stichting Vrienden dezelfde oormerking. Indien de gift niet geoormerkt is, worden de gelden besteed in lijn met de doelstelling van de Stichting Vrienden.

Stichting Vrienden als gebouweigenaar

De Stichting Vrienden is eigenaar van het voormalige Hoogduitse synagogencomplex waarin het Joods Historisch Museum is gevestigd en tevens van het Arsenaal waarin de kantoren en depots zijn gevestigd. Het onderhoud van de gebouwen van de Stichting Vrienden wordt gecoördineerd door de Technische Dienst van het Joods Historisch Museum. De Technische Dienst voert ofwel zelf de werkzaamheden uit, ofwel deze worden uitbesteed. Ten behoeve van het onderhoud van gebouwen en technische installaties zijn door (rijksmonument-) deskundigen meerjarenplannen opgesteld. Enerzijds ontvangt het Joods Historisch Museum van de Stichting Vrienden een vergoeding voor het beheer. Anderzijds betaalt het Joods Historisch Museum (een aangepaste) huur voor de gebouwen. Terwijl het Joods Historisch Museum bijdraagt aan de kosten van het groot onderhoud, loopt het merendeel van de kosten voor groot onderhoud via de Stichting Vrienden.

In verband met de gewijzigde subsidiesystematiek van het ministerie van OCW zal met ingang van de nieuwe beleidsperiode het groot onderhoud van de gebouwen via het Joods Historisch Museum lopen in plaats van via de Stichting Vrienden. Dat zal tevens de helderheid in de verslaglegging ten goede komen. Inmiddels zijn hierover met de Stichting Vrienden heldere afspraken gemaakt die in 2021 vastgelegd zullen worden in een beheersovereenkomst tussen de Stichting Joods Historisch Museum en de Stichting Vrienden.

Stichting Charlotte Salomon

De Stichting Charlotte Salomon is eveneens een aan het Joods Historisch Museum gelieerde rechtspersoon. Het doel van de Stichting Charlotte Salomon is om zoveel mogelijk mensen kennis laten maken met het werk van Charlotte Salomon. De Stichting bezit tevens het intellectueel eigendom. De directie van het Joods Historisch Museum vormt het bestuur van de Stichting Charlotte Salomon. Voor de integrale exploitatie van het werk laat het bestuur van het Joods Historisch Museum zich terzijde staan door een Raad van Advies.

Stichting Menasseh ben Israel Instituut

Stichting Menasseh ben Israel Instituut is een mede aan het Joods Historisch Museum gelieerde rechtspersoon. Dat wil zeggen dat Stichting Joods Historisch Museum door middel van een positie in het bestuur invloed op het beleid uitoefent, terwijl er geen sprake is van overwegende invloed op het beleid. Het Menasseh ben Israel Instituut voor joodse sociaal wetenschappelijke en cultuurhistorische studies (MbII) is een academisch samenwerkingsverband tussen de Universiteit van Amsterdam en het Joods Cultureel Kwartier. Het instituut ontplooit activiteiten op het gebied van joodse wetenschap. Verderop in dit bestuursverslag wordt een toelichting gegeven bij de activiteiten van deze Stichting. In 2020 is overeenstemming bereikt met de Vrije Universiteit over toetreding tot het samenwerkingsverband per 1 januari 2021 voor een periode van tenminste vier jaar. Deze overeenkomst is mede het resultaat van de succesvolle werving door het Menasseh ben Israel Instituut voor een leerstoel Joodse Studies aan de Vrije Universiteit. Met deze ontwikkeling is het langjarig voortbestaan van het Menasseh ben Israel Instituut gewaarborgd.

Ondernemerschap

Het ondernemerschap lijdt onder de gebeurtenissen in het verslagjaar, de eerste maanden van 2021 en de onzekerheid over de komende periode.

In 2020 zijn we begonnen met het tegen vergoeding aanbieden van digitale activiteiten, zoals online rondleidingen, workshops en evenementen. Het is een proces waarbij men al doende leert. Daarnaast is het van belang te weten wanneer we de technische capaciteit niet in huis hebben en een externe, professionele, partij ingehuurd moet worden. Zoals te verwachten is de vraag naar streaming-diensten groot en daarmee tevens kostbaar. Op dit moment onderzoeken we de mogelijkheid van samenwerking met een vaste externe partner die studioruimte zoekt in Amsterdam. Tegen de verhuur van ons auditorium staat het leveren van professionele, technische oplossingen.

Met onze plannen voor het Nationaal Holocaustmuseum tonen we groot maatschappelijk ondernemerschap.

We zijn al een aantal jaren actief deelnemer en lid van bestuur van respectievelijk het samenwerkingsverband De Plantage en de Bedrijven Investeringszone Knowledge Mile. Beide samenwerkingen zijn de museale sector-overstijgend, en gericht op gebiedsontwikkeling en -marketing.

Het Joods Cultureel Kwartier blijft inzetten op:

- Samenwerking
- Verhoogde output van vaste medewerkers
- Het terugverdienen van personeelslasten door middel van projecten
- Verkoop van de I ASK-methode
- Het ter beschikking stellen van diensten van medewerkers tegen vergoeding van een cultureel ondernemerstarief
- Het ontwikkelen en verkopen van reizende tentoonstellingen
- Regels met betrekking tot de aanbesteding
- Het monitoren en evalueren van de inverdienende onderdelen
- Professionalisering van het opdrachtgeverschap.
- Werken met eigen inkoopvoorwaarden en medewerkers scholen in goed opdrachtgeverschap.

Bij tegenvallende inkomsten zal het Joods Historisch Museum (1) een beroep doen op de Stichting Vrienden, (2) besparen op activiteiten die geen directe bijdrage leveren aan publieksbereik en (3) in het uiterste geval besparen op activiteiten die de laagste bijdrage leveren aan publieksbereik en/of inkomsten.

Museumshop, museumcafé en verhuur

In normale tijden boekt de Museumshop een bescheiden positief resultaat. Voor het Museumcafé geldt ook bij goed bezoek dat de gemiddelde omzet per museumbezoeker in het Museumcafé te laag is om op dit onderdeel geen verlies te lijden. De concurrentie met de horeca in het centrum van Amsterdam is logischerwijs te groot. Via de afdeling Sales en Evenementen worden ruimtes van de verschillende locaties van het Joods Cultureel Kwartier verhuurd.

Risicomanagement

Vanaf 2019 werken wij met een uitgebreid overzicht van de mogelijke risico's. Het gaat hier om uiteenlopende risico's zoals risico's met consequentie voor de lange-termijn doelstelling, voor de operatie, of voor de financiële positie, en risico's die van buitenaf komen of voortvloeien uit wet- en regelgeving. Van elk risico wordt een inschatting gemaakt van de waarschijnlijkheid, de ernst en de beheersbaarheid. Van elk risico wordt respectievelijk het mogelijke gevolg van het risico en de genomen maatregel, of de te

nemen maatregel, benoemd. Deze beoordeling leidt tot een conclusie met betrekking tot de prioriteit qua aanpak. Het is een 'levend document' dat jaarlijks mede in het kader van bewustwording met de verschillende afdelingen wordt besproken en dat wordt bijgesteld en besproken met de auditcommissie van de Raad van Toezicht.

Een van de risico's betreft de Algemene verordening gegevensbescherming en het gebruik van ICT. Dit is een risico dat met thuiswerken groter wordt. Binnen de organisatie is een van de medewerkers aangewezen als AVG-functionaris. Een Gedragscode ICT & AVG is opgesteld, die richtlijnen geeft voor het omgaan met internet, voor het netwerk- en e-mailgebruik en voor het thuiswerken. Het bevat beleid met betrekking tot de bescherming van privacygevoelige informatie en de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van systemen en data.

Prestatieverantwoording 2020

Hieronder volgt een kwalitatieve en kwantitatieve reflectie op de activiteiten zoals voorgenomen en gerealiseerd.

Bezoekers

In 2019 ontvingen wij op de vier locaties in totaal 358.771 bezoeken. Ten gevolge van de COVID-19-crisis zijn in het verslagjaar slechts 82.744 bezoeken geteld. Per instelling zijn de aantallen als volgt:

	2020	2019
Joods Historisch Museum	36.517	117.336
Portugese Synagoge	20.169	100.766
Hollandsche Schouwburg	20.472	73.434
Nationaal Holocaustmuseum i.o.	5.586	67.235

NB

- Vanaf begin februari 2020 was het Nationaal Holocaustmuseum i.o. in verband met het opstarten van de realisatiefase van het Museum gesloten.
- Eén bezoeker kan meerdere locaties bezoeken.

Schoolbezoeken

	2020	2019
Aantal bezoekende scholieren per jaar:	5.736	44.429
• waarvan voor de herinneringsactiviteiten van de Hollandsche Schouwburg en het Nationaal Holocaustmuseum i.o. (voor de maand januari)	3.303	16.774

Een aantal conclusies:

- Gemiddeld ontvangen wij veel buitenlandse toeristen in de Portugese Synagoge. Vandaar is er sprake van een extra terugloop in de bezoekersaantallen van de Portugese Synagoge. Ook missen we het bezoek van de Museumnacht.
- Het schoolbezoek was 13% van 2019.
- Bezoek aan de Hollandsche Schouwburg is relatief laag vanwege het wegvallen van de herdenkingen, de toeristen en de scholen.
- 64% van het totale bezoek ontvingen wij in januari t/m 12 maart 2020.

- De gemiddelde entree-inkomsten per bezoek zijn € 4,89 (t.o.v. € 5,45 in 2019). De Museumkaart-houder bezocht als eerste weer de musea.
- De tentoonstelling 'Waterlooplein. De buurt binnenstebuiten', vanaf te 2 oktober te bezichtigen, trok het meeste bezoek. De bezoekers kwamen vooral uit Amsterdam en omstreken.

Bezoeken website

Het aantal unieke bezoekers aan de website was 827.717, dat zijn 411.602 bezoeken minder dan de 1.239.319 unieke bezoeken in 2019. Evengoed vinden wij dit een mooi resultaat omdat bezoek aan de website op de eerste plaats praktisch is: wat is er te zien, wat zijn de openingstijden, etc. Direct na sluiting hebben wij een online omgeving van het Joods Cultureel Kwartier gecreëerd. In het Joods Virtueel Kwartier kan de bezoeker een rondleiding krijgen door een van onze tentoonstellingen, onze collectie digitaal bekijken, artikelen en interviews lezen, podcasts luisteren en nog meer. Het wegvallen van het praktische bezoek aan de website is deels gecompenseerd met het Joods Virtueel Kwartier.

Wisseltentoonstellingen in de tijdelijke expositieruimtes 1 en 2, in het Kunstkabinet en in het Kindermuseum.

In de programmering streven we naar een goede balans tussen tentoonstellingen die naar verwachting een groot publiek trekken en tentoonstellingen die we inhoudelijk van belang achten, tentoonstellingen waaraan uitgebreid onderzoek voorafgaat en tentoonstellingen die we overnemen van een collega-instelling, kunsttentoonstellingen en cultuurhistorische tentoonstellingen. We hechten eraan collectietentoonstellingen te maken en onze reputatie op het gebied van fototentoonstellingen vast te houden.

Hieronder volgt een overzicht van de tentoonstellingen die in 2020 te zien waren in het Joods Historisch Museum. In verband met de sluiting van het museum in maart en medio december, is de planning van tentoonstellingen verschillende malen aangepast.

Amsterdam diamantstad - 27 september 2019 t/m 1 maart 2020

Samengesteld door het Joods Cultureel Kwartier in samenwerking met gastconservator Daniël Metz. Naar aanleiding van de 125e verjaardag van de Algemene Nederlandse Diamantbewerkersbond (ANDB) presenteerde het museum het verhaal van de Amsterdamse diamantnijverheid. De tentoonstelling belichtte de geschiedenis van deze overwegend joodse branche van de 17e tot in de 20e eeuw.

Uit het gastenboek: "Indrukwekkende tentoonstelling over een belangrijke periode in de Amsterdamse geschiedenis. Wanneer je dit ziet realiseer je je pas echt, dat Amsterdam ooit het centrum van de diamantbusiness was."

Eli Content. So Much I Gazed on Beauty - 28 november 2019 t/m 30 augustus 2020 (data aangepast wegens de gedwongen sluiting)

Eerbetoon aan Eli Content, één van de belangrijkste hedendaagse joodse kunstenaars van Nederland. De expositie toonde ruim negentig schilderijen, tekeningen, kunstenaarsboeken en installaties. Alle hoogtepunten uit zijn oeuvre van de afgelopen veertig jaar passeerden de revue.

Uit het gastenboek: "Wat een groot feest om deze prachtige werken hier te zien. Ze blijven ook aan deze muren speelplezier en zeggingskracht uitstralen. Blijven spelen en naar de oorsprong en verbinding zoeken, kan jij geweldig goed."

Charlotte Salomon in Close-Up. De invloed van Cinema op Leven? of Theater? - 1 juni t/m 22 november 2020 (data aangepast wegens de gedwongen sluiting)

Met deze tentoonstelling wierp het Joods Historisch Museum nieuw licht op “Leven? of Theater?” Via associatieve combinaties van filmbeelden en een selectie gouaches uit het kunstwerk, werden bezoekers uitgenodigd mee te kijken naar de invloed van de visueel vernieuwende films uit het vooroorlogse Berlijn op Salomons unieke kunstwerk.

Uit het gastenboek: “Een prachtige tentoonstelling. [...] Door de vormgeving van deze tentoonstelling begrijp ik meer van haar manier van kijken, voelen, beleven en verwerken.”

Waterlooplein. De buurt binnenstebuiten - 2 oktober 2020 t/m 13 juni 2021 (data aangepast wegens de gedwongen sluiting)

Met bodemvondsten, foto's, filmmateriaal, 3D-reconstructies en objecten vertelde deze tentoonstelling verhalen uit de vierhonderd jaar geschiedenis van het hart van de voormalige Jodenbuurt. De tentoonstelling was deel van een samenwerkingsproject van het Amsterdam Centre for Ancient Studies and Archaeology (ACASA), Bureau Monumenten en Archeologie van de gemeente Amsterdam en het Joods Historisch Museum.

Van de reactiewand: “Mazzel Tov, heerlijke expositie! Als ‘ras-Amsterdamse’ genoten [...] alles is prachtig en vooral de markt zelf met de verkopers.”

Een graf in de wolken. Over het gedicht Todesfuge van Paul Celan- 11 december 2020 t/m 16 mei 2021

In mei 1945 schreef de Roemeens-joodse dichter Paul Celan (1920-1970) het gedicht Todesfuge over de verschrikkingen van de Holocaust. Een origineel typoscript van het gedicht vormde de kern van deze tentoonstelling, die zich richtte op het leven van Celan, op de betekenis en ontvangst van Todesfuge, en op de impact van het gedicht op andere kunstenaars.

Uit het gastenboek: “Een heel intense en verdrietige beleving en ook weer prachtig hoe Celan en alle andere kunstenaars schoonheid in deze tragiek leggen. [...] Het blijft resoneren in mijn hoofd.”

Levie Zadok en Zwarte Piet: twee karikaturen- 30 oktober 2020 t/m 3 januari 2021

Naar aanleiding van een publicatie van historicus Ewoud Sanders werd een mini-tentoonstelling gewijd aan Levie Zadok, een creatie van de Amsterdamse onderwijzer Jan Schenkman (1806-1863), die eerder de figuur van Zwarte Piet in een boekje had opgevoerd. Schenkman gaf beide figuren stereotyperingen mee die het christelijke en witte publiek in die tijd gemakkelijk vond, en die tot op de dag van vandaag doorwerken.

On Friendship / (Collateral Damage III). Joseph Sassoon Semah - 20 december 2019 t/m 19 januari 2020

De kunstmanifestatie On Friendship/(Collateral Damage) III – The Third GaLUT: Baghdad, Jerusalem, Amsterdam vond plaats op 36 locaties in Amsterdam, waaronder in het Kunstkabinet van het Joods Historisch Museum. Kunstenaar Joseph Sassoon Semah onderwierp de steden Bagdad, Jeruzalem en Amsterdam aan een kritisch onderzoek over de aard van ballingschap en balling, diaspora en terugkeer.

Germano - 24 januari t/m 30 augustus 2020 (data aangepast wegens de gedwongen sluiting)

Fotograaf en kunstenaar Sarah Mei Herman (Amsterdam, 1980) verdiepte zich in de vooroorlogse geschiedenis van haar familie, die in Kaunas (Litouwen) een fotostudio bezat. Centraal in haar installatie

in het Kunstkabinet stonden de herinneringen van een familielid dat de Holocaust overleefde, en de draad van het leven weer wist op te pakken.

Topstukken uit het kunstdepot - 4 september 2020 t/m 28 februari 2021

Het Joods Historisch Museum presenteerde een selectie topstukken uit de eigen kunstcollectie, alle verworven dankzij de hulp van schenkers. Het ging om werken van bekende 19e- en 20e-eeuwse joodse kunstenaars zoals Isidor Kaufman, Isaac Israëls en Eduard Frankfort. De presentatie in het Kunstkabinet was onderdeel van De kracht van onze Nederlandse collecties, een gezamenlijke actie van de Vereniging Rembrandt en de Turing Foundation.

Melancholia in Arcadia - 4 september 2020 t/m 28 februari 2021

In de coronaperiode waren veel sterfgevallen te betreuren. Het Joods Historisch Museum vroeg daarom Gabriel Lester (Amsterdam, 1972) zijn kunstwerk Melancholia in Arcadia voor de ramen van het Kunstkabinet te installeren. Het werk, een 'wapperend' kanten gordijn dat bevroren is in tijd en ruimte, is geïnspireerd op een joods rouwritueel, waarbij de ramen worden geopend om de ziel van de overledene de ruimte te geven het lichaam te verlaten.

Droombos Eli Content - 28 november 2019 t/m mei 2021

Eli Content maakte voor de zolder van het Kindermuseum een Droombos vol clowneske figuren. Hij liet zich hierbij inspireren door de wandschilderingen van Marc Chagall voor het Joods Theater in Moskou. Kinderen konden in het atelier droomfiguren maken en deze in het Droombos ophangen. Er was ook een schrijfplek, om een droom aan het bos toe te vertrouwen.

Tentoonstelling in het buitenland

Fotografien der Verfolgung der Juden. Die Niederlande 1940–1945, Topographie des Terrors, Berlin - 30 oktober 2019 t/m 12 maart 2020

De tentoonstelling De Jodenvervolging in foto's. Nederland 1940-1945, samengesteld door het NIOD in samenwerking met het Joods Cultureel Kwartier, reisde naar de derde samenwerkingspartner in het project: het Berlijnse Topographie des Terrors.

Der Amsterdam Machsor. Ein Schatz Kehrt Heim, Wallraf-Richartz Museum, Keulen - 25 september 2019 t/m 12 januari 2020

De tentoonstelling over het Amsterdams Machzor, in 2019 getoond in het Joods Historisch Museum, was in uitgebreide versie te zien in het Wallraf-Richartz Museum in Keulen (gelegen naast het MiQua LVR-Jüdisches Museum im Archäologischen Quartier, i.o.). Het manuscript keerde terug naar de plaats waar het 700 jaar geleden voor het eerst werd gebruikt. De algemeen directeur sprak tijdens de opening en tijdens een wetenschappelijk congres over het Amsterdams Machzor

Charlotte Salomon. Life? or Theatre?, Jewish Museum London - 8 november 2019 t/m 1 maart 2020

De reizende tentoonstelling op basis van het oeuvre van Charlotte Salomon deed ditmaal Londen aan.

Collecties & Kennis

Het jaar 2020 heeft bijzondere aanwinsten voor de collectie opgeleverd. Naast aankopen, schenkingen en legaten, is het Joods Historisch Museum ook zelf actief op zoek gegaan naar documentatiemateriaal.

Hieronder het overzicht van de aanwinsten:

Kunstwerken en historische objecten:	88
Foto's:	139
Documenten en archieven:	192
Literatuur kenniscentrum boeken, brochures en catalogi:	235
Audiovisuele collectie:	28

Coronacollectie

Het afgelopen jaar stond ook in de joodse wereld in het teken van het aanpassen van bestaande tradities. Er werden manieren gevonden om sjabbatdiensten te kunnen houden en de feestdagen te vieren. Ook de herdenkingen zagen er het afgelopen jaar heel anders uit. Talloze initiatieven zijn bedacht om naasten te helpen, en mensen ondanks alle maatregelen samen te brengen. Diverse uitingen hiervan zijn opgenomen in onze collectie. Naast het verzamelen van krantenartikelen, foto's, video's, e-mails, pdf's, en objecten zoals mondkapjes en maaltijdpakketen, heeft het Joods Historisch Museum fotograaf Julie Blik de opdracht gegeven om speciale gebeurtenissen tijdens de COVID-19-crisis vast te leggen. Zij fotografeerde onder andere de Jom Kipoerdienst in de LJM Rotterdam, de livestream-opening van de tentoonstelling *Waterlooplein. De buurt binnenstebuiten* in het Joods Historisch Museum, en de diploma-uitreiking op het Maimonides. Ook werd aan Opperrabbijn Binyomin Jacobs gevraagd een coronadagboek bij te houden, dat later nog in een tentoonstelling over egodocumenten gebruikt zal worden. De dagboeken werden online een groot succes en gedeeld op verschillende websites, waaronder die van de Joodse Omroep en het Nieuw Israelietisch Weekblad. In 2021 is een selectie van 54 dagen uit het dagboek verschenen bij Uitgeverij Scholten. Het museum heeft niet alleen zelf materiaal verzameld. Er werd ook een zaal ingericht bij de online tentoonstelling *Corona in de Stad* van het Amsterdam Museum, waar een selectie van de 'coronacollectie' te zien is (<https://www.coronaindestad.nl/zaal/tentoonstelling/joods-cultureel-kwartier>).

Voorbeelden aanwinsten

- Handschrift Mozes Jacob Polak
Dit handschrift is vervaardigd door Mozes Jacob Polak (ca. 1765-1842) aan het begin van de 19e eeuw. Mozes Jacob Polak was voorzanger van de joodse gemeente in Hoorn en tevens kalligraaf. De tekst bevat de Psalmen 110 tot en met 119 en is gedecoreerd met micrografie, een kunstvorm met fijn Hebreeuws schrift. Het handschrift werd door de heer Harm Stumpel aan het museum geschonken.
- Kunstwerk Eli Content
Eli Content (1943) is een van de belangrijkste hedendaagse Nederlands joodse kunstenaars – het jodendom speelt een cruciale rol in zijn oeuvre. Naar aanleiding van de tentoonstelling *Eli Content. So Much I Gazed on Beauty* in het Joods Historisch Museum schonk de kunstenaar het werk *Ein Fichtenbaum steht einsam Er träumt von einer Palme Einsam und schweigend trauert (36 Buch der Lieder, Heine)*, 2011, aan het museum. Er is een tweeluik aangekocht.
- Sjabbatlamp
Dankzij de steun van de BankGiro Loterij en het Mondriaan Fonds kon het Joods Historisch Museum afgelopen jaar een unieke 18e-eeuwse sjabbatlamp verwerven. De Amsterdamse zilversmid Anthony de Rooy (1702-1754) vervaardigde deze Sefardische sjabbatlamp naar Hollands model in 1753. Er zijn slechts zeven andere exemplaren van dit type door een Nederlandse maker bekend. Wat deze sjabbatlamp uniek maakt, is de aanwezigheid van een

tinnen binnenbak in de oliehouder. Deze zorgde ervoor dat het zilver niet te heet werd en niet in aanraking kwam met de olie.

- Poëziealbum Bertie Hertz

Een bijzondere aanwinst in de documentencollectie is het poëziealbum van Bertie Hertz, over de jaren 1942-1948. In dit poëziealbum staat onder andere een fraaie tekening van de onderduikplek. Het album werd geschonken door de kinderen van Hertz: Uri, Dan en Naomi Rapaport.

- Fotoalbum families Kempner en Kywi

De fotocollectie is verrijkt met een fraai fotoalbum van de families Kempner en Kywi, die vanuit Duitsland naar Nederland waren gevlucht. Het fotoalbum over de jaren 1912-1920 werd geschonken door Henrita Haenen, die kort na de schenking is overleden. Zij vond het album op een rommelmarkt en zocht de familiegeschiedenis uit. De afgebeelde Kurt Kywi (1895-1945) had een kruidenierszaak op het Borssenburgplein in Amsterdam. Hij overleefde de oorlog niet.

Collectiemobiliteit

Het beleid van het Joods Cultureel Kwartier is erop gericht om de collectie op veel verschillende plekken voor een breed publiek toegankelijk te maken. Daarom faciliteert het Joods Cultureel Kwartier bruiklenen uit de collectie aan museale en niet-museale instellingen. In 2020 werden er, vooral in het kader van de viering van 75 jaar vrijheid, veel tentoonstellingen gepland waarbij werken uit de collectie van het Joods Historisch Museum getoond zouden worden.

Vanwege de pandemie en de sluiting van culturele instellingen werden veel van deze geplande tentoonstellingen uitgesteld of afgelast. Gedurende het jaar zijn 116 kortdurende bruiklenen uit de museum-, documenten- en boekencollectie van het Joods Historisch Museum gefaciliteerd, waarvan elf objecten naar tentoonstellingen in het buitenland reisden. Een drietal objecten werd aan musea in Nederland en Duitsland in langdurige bruikleen gegeven, ten behoeve van een vernieuwde vaste presentatie.

Uit de collectie van Ets Haim-Livraria Montezinos zijn 14 werken te zien geweest op een tentoonstelling in het Museum of the Bible in Washington. De algemeen directeur heeft daar vlak voor de lockdown nog een lezing gegeven tijdens de opening en hij was samen met de conservator van Ets Haim-Livraria Montezinos als gastconservator betrokken bij de ontwikkeling ervan.

Overzicht restauraties en materiaal-technisch onderzoek

- In opdracht van het Joods Cultureel Kwartier en dankzij steun van de BankGiro Loterij is in 2020 een recent verworven Torakast gerestaureerd.
- Uit de collectie van de bibliotheek Ets Haim-Livraria Montezinos zijn tevens twee boeken gerestaureerd: een buitengewoon zeldzaam Spaans gebedenboek met de titel: *Libro de oraciones de todo el año traducido del Hebrayco*, Ferrara, 1552 (EH 2 G 37), en een psalmenboek *Beit ha-tefilah*, gedrukt in Amsterdam in 1712 (EH 20 E 01). Deze laatste twee restauraties zijn mogelijk gemaakt door particuliere giften.
- In juni heeft bij Ets Haim een non-invasief onderzoek plaatsgevonden naar de samenstelling van de gebruikte inkt voor een manuscript op perkament. Dit gebeurde in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam en de Rijksdienst Cultureel Erfgoed, in het kader van een scriptie voor de opleiding Boek en Papier.

Ets Haim – Livraria Montezinos

Ets Haim – Livraria Montezinos is de oudste actieve joodse bibliotheek ter wereld, met één van de belangrijkste Sefardische collecties. De bibliotheek is opgericht in 1616, en is sinds 1675 gevestigd in het complex van de Portugese Synagoge. De collectie staat op de Werelderfgoedlijst van UNESCO.

Ets Haim was begin 2020 druk met de voorbereidingen en inrichting van de tentoonstelling *With a Mighty Hand: The Art and History of the Passover Haggadah*, bij het Museum of the Bible (MOTB) in Washington DC. Deze tentoonstelling is samen met de Bibliotheca Rosenthaliana ontwikkeld, en werd op 27 februari 2020 in Washington DC geopend. Drie weken na de opening, werd het museum in verband met de lockdown voor een langere periode gesloten. Uiteindelijk werd de bruikleen verlengd, en was deze tentoonstelling bijna drie maanden toegankelijk voor publiek.

In de korte periode dat het mogelijk was bezoekers bij Ets Haim te ontvangen, zijn er 35 individuele bezoekers geweest en 80 bezoekers in het kader van een rondleiding. In 2020 bestonden de Verenigde Naties en de UNESCO 75 jaar. Dat was een moment om stil te staan bij de wereldwijde inspanningen van deze organisaties. Daarom werd de bibliotheek Ets Haim-Livraria Montezinos, samen met vele andere Nederlandse Unesco-erfgoederen, van 19 tot 24 oktober 2020 bij zonsondergang in het VN-blauwe licht gezet.

Kenniscentrum

Het Kenniscentrum is onder normale omstandigheden van dinsdag- tot en met vrijdagmiddag geopend. Bezoekers kunnen hier terecht met vragen over joodse kunst, cultuur, religie en de geschiedenis van de joden, met name in Nederland. In het Kenniscentrum zijn boeken, brochures, de audiovisuele collectie, fotomateriaal, een muziekcollectie en een verzameling historische documenten te raadplegen. In verband met de coronamaatregelen was het Kenniscentrum gedurende 2020 deels open, deels gesloten, deels op afspraak te bezoeken. Er werden gedurende de eerste tien weken van het jaar 250 bezoekers ontvangen. Na de eerste lockdown werden er 116 bezoekers op afspraak ontvangen, en per e-mail en telefoon werden ruim 1.500 vragen behandeld.

Joods Monument

De website Joods Monument (www.joodsmonument.nl) werd in 2020 meer dan 500.000 keer bezocht door 270.000 bezoekers. Om zelf aanvullingen te kunnen doen hebben zich in 2020 ruim 1.400 mensen als nieuwe gebruiker geregistreerd, waaronder 100 docenten in het kader van het educatieve programma *Wordt Gemist*. Door hen (en de redactie van het monument) werden in 2020 circa 10.000 afbeeldingen toegevoegd aan de persoonspagina's van slachtoffers, variërend van portret- en familiefoto's, tot foto's van registratiekaarten. Behalve afbeeldingen werden ook 3.500 aanvullingen gedaan als verhaal: soms uitgebreide herinneringen, soms een korte opmerking. Ondanks dat gebruikers zelf aanvullingen kunnen doen, werd ook de redactie van het Joods Monument veelvuldig geraadpleegd. De redactie ontving en beantwoordde in 2020 ruim 2.000 e-mails met vragen, toevoegingen of opmerkingen. De redactie van het Joods Monument, bestaande uit zes actieve vrijwilligers, werkte bijna het gehele jaar vanuit huis.

Collectie Stichting CEPIG; restauratie interieurplan

Op basis van de beheersovereenkomst is het Joods Historisch Museum verantwoordelijk voor het behoud en beheer van de collectie van de ceremoniële objecten beschermd onder de Wet Behoud Cultuurbezit en van de collectie van de oudste joodse bibliotheek ter wereld, Ets Haim-Livraria

Montezinos, die in het complex gevestigd is. In de praktijk heeft het JHM alle collecties in het complex onder zijn hoede.

In 2010 en 2011 is het gebouwencomplex van de PS gerestaureerd. Daarna is intensief historisch onderzoek gedaan naar het interieur, in opdracht van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg en Bureau Monumenten Amsterdam. Dit onderzoek onderschrijft de historische waarde van het interieur, dat niet is meegenomen in de grote restauratie. Het hele interieur behoeft een zekere mate van restauratie, conservering, onderhoud of een combinatie hiervan. In opdracht van CEPIG werkt het Joods Historisch Museum aan een restauratieplan. Een werkgroep met deskundigen heeft een restauratievisie geformuleerd, rekening houdend met het feit dat de PS gelijktijdig als religieus gebouw en museum wordt gebruikt. In het afgelopen jaar is een projectplan geformuleerd en een fondsenwervingsbureau aangesteld dat zal helpen bij de werving van 1,7 miljoen euro.

Hollandsche Schouwburg en Nationaal Holocaustmuseum i.o.

Gezien de aan de Hollandsche Schouwburg verbonden plannen voor een permanent Nationaal Holocaustmuseum, doen wij apart verslag over deze beide locaties en over de stand van zaken met betrekking tot de ontwikkeling van het permanente Nationaal Holocaustmuseum.

Toelichting Raad van Toezicht Hollandsche Schouwburg

Met ingang van 2013 werd de subsidie van de Hollandsche Schouwburg onderdeel van de subsidie van het Joods Historisch Museum. Gezien de plannen inzake het Nationaal Holocaustmuseum is gekozen voor het continueren van de Stichting Hollandsche Schouwburg met een eigen Raad van Toezicht. Afspraken tussen de beide stichtingen, inclusief de plannen voor een Nationaal Holocaustmuseum, zijn geformaliseerd in beheersovereenkomsten.

Hollandsche Schouwburg

Het doel van de Stichting Hollandsche Schouwburg is “het levend houden van de herinnering aan de geschiedenis, in het bijzonder over de periode 1942 tot en met 1945, van het gebouw en het geven van voorlichting over vorenbedoelde geschiedenis, met name aan de jeugd.”

Sinds in 1992 de Hollandsche Schouwburg onder de vleugels kwam van het Joods Historisch Museum is het gebouw opengesteld voor publiek en is het de belangrijkste nationale herdenkingsplaats voor de 102.000 Nederlands-Joodse slachtoffers van de Holocaust. De publieke belangstelling is in de afgelopen decennia enorm toegenomen. Ontvingen wij in 2013 een kleine 48.000 bezoekers, in 2019 ontvingen wij meer dan 73.000 bezoekers.

Net als de overige locaties was de Hollandsche Schouwburg vanaf 12 maart 2020 gesloten voor publiek. Na heropening kwam het bezoek maar zeer langzaam op gang. Gegeven de beperkende maatregelen is besloten alleen de begane grond open te stellen voor het publiek.

Programmering Hollandsche Schouwburg

Door de COVID-19-crisis konden de jaarlijks terugkerende herdenkingen en activiteiten niet op de gebruikelijke wijze plaatsvinden.

Ter gelegenheid van de Jom Hasjoa-herdenking hielden op dinsdag 21 april 2020 de minister-president, Mark Rutte, en de burgemeester van Amsterdam, Femke Halsema, een toespraak. Ook werd er een toespraak gegeven door Jaap Wertheim vanuit de oudere generatie en door Naomi van Hessen vanuit de

jongere generatie. Voor het eerst sinds 1966 gebeurde dit helaas zonder publiek. Dit jaar werd Jom Hasjoa in verband met corona herdacht vanuit huis.

Ten behoeve van de Nationale Dodenherdenking in de Hollandsche Schouwburg hebben we een speciale webpagina, jck.nl/4mei, ingericht op de website van het Joods Cultureel Kwartier. Op bescheiden manier bood deze webpagina een aanvulling op de Nationale Herdenking op de Dam, zoals die door de NOS live werd uitgezonden. Op 4 mei kon de bezoeker het Kaddiesj en het Jizkor, de joodse gebeden, vinden op de Joods Cultureel Kwartier webpagina. Tevens was er een korte videoboodschap van de algemeen directeur van het Joods Cultureel Kwartier.

Nationaal Holocaustmuseum i.o.

Op 15 mei 2016 opende het Nationaal Holocaustmuseum haar deuren voor een periode van oorspronkelijk drie jaar waarin het op de begane grond van de school tijdelijke presentaties en tentoonstellingen bood. Deze oprichtingsfase stelde ons in staat tot het verwerven van draagvlak en financiële steun – zowel voor de investeringen als voor langdurige exploitatie - en tot het nader uitwerken van de plannen voor inrichting van het permanente Nationaal Holocaustmuseum.

Dankzij goedlopende tijdelijke tentoonstellingen hebben we met het budget het Nationaal Holocaustmuseum i.o. drie jaar en acht maanden open kunnen houden. In 2020 bereikte we tevens het moment waarop voldoende fondsen waren geworven om het besluit tot realisatie van het permanente Nationaal Holocaustmuseum te kunnen nemen. Het Nationaal Holocaustmuseum i.o. sloot dan ook haar deuren op 2 februari 2020 met de tentoonstelling 'Kogels, verraad en brieven. Kroniek van een Joodse familie'. Deze tentoonstelling toonde het familieverhaal van de Amsterdamse filmmaker Willy Lindwer (1946). In deze tentoonstelling over één familie kwamen slachtoffers en overlevenden van de Holocaust in West- én Oost-Europa samen.

Overige

- In 2020 werd de negende editie van Open Joodse Huizen – Huizen van Verzet georganiseerd, een initiatief van het Joods Historisch Museum. Het betrof een online editie met 11 livestreams die in totaal ruim 40.000 kijkers (live of later) trok.
- De conservator Sjoa van het Joods Cultureel Kwartier maakte het afgelopen jaar opnieuw onderdeel uit van de expertgroep van het 'International Holocaust Remembrance Alliance', in samenwerking met het ministerie van VWS.

Stand van zaken ontwikkelingen permanente Nationaal Holocaustmuseum

Het afgelopen jaar hebben we grote vooruitgang geboekt in de ontwikkeling van het permanente Nationaal Holocaustmuseum, maar sommige processen hebben ook hinder ondervonden van de COVID-19-crisis. Met name het inhoudelijke team heeft een achterstand opgelopen door de reisbeperkingen die zijn opgelegd. Hieronder zullen we een toelichting geven op de stand van zaken.

Museaal concept

Het museaal concept is eerder uitgebreid toegelicht en om die reden volstaan wij hier met een korte samenvatting. Het permanente Nationaal Holocaustmuseum zal bestaan uit twee gebouwen: de Hollandsche Schouwburg en de voormalige Hervormde Kweekschool. De inhoudelijke beleving van de gebouwen zal complementair zijn: de Hollandsche Schouwburg moet primair gezien worden als een monument, de Hervormde Kweekschool is primair een museum. Ze complementeren elkaar. Het

onderscheid en de samenhang is gebaseerd op een verschuiving in wat de nadruk krijgt in beide locaties. In de Hollandsche Schouwburg krijgen bezoekers gevoel voor 'Wat is er gebeurd, met wie?', in de Hervormde Kweekschool ontdekken ze 'Hoe heeft dit kunnen gebeuren? Hoe voorkomen we dat dit opnieuw gebeurt?'

In de huidige planvorming wordt de ruimtelijke indeling van de Hollandsche Schouwburg intact gelaten. Wel zullen er op sommige plekken door de architect bouwkundige aanpassingen worden gemaakt, bijvoorbeeld in de indeling. De bezoekersbeleving in de Hollandsche Schouwburg zal op de begane grond plaatsvinden. De eerste en tweede verdieping worden met educatieve ruimtes ingericht.

In de Kweekschool zal een vaste tentoonstelling de geschiedenis van uitsluiting, discriminatie en systematische isolatie en uiteindelijk ook de ontmenselijking en moord op de Nederlandse joden tonen, alsook de gevolgen daarvan voor de naoorlogse samenleving. De tentoonstelling over de Holocaust in Nederland kent een gelaagdheid die recht doet aan de complexiteit van de geschiedenis. Er zal een ruimte zijn voor tijdelijke tentoonstellingen, een auditorium inzetbaar voor vele type evenementen, een kenniscentrum en een museumcafé.

Holocaust-educatie

Educatie is een van de belangrijkste taken van het Nationaal Holocaustmuseum, zowel educatie in de zin van programma's voor 'lerenden', als in de zin van kennisoverdracht en bewustwording over de Holocaust aan een breed Nederlands publiek. In 2020 zijn verschillende werkzaamheden verricht.

- **Wordt gemist**

In januari is het educatief programma *Wordt gemist* gelanceerd. Voor de presentatie is aansluiting gezocht bij de onthulling van het lichtmonument LEVENSLICHT dat Daan Roosegaarde heeft ontworpen op initiatief van het Nationaal Comité 4 en 5 mei en dat onder meer in de Hollandsche Schouwburg te zien was. *Wordt gemist*, de eerste grote online leeromgeving van het Joods Cultureel Kwartier, zal in de komende periode verder worden ontwikkeld. Het project zal een grote rol spelen in de voorbereiding op een bezoek aan het Nationaal Holocaustmuseum door schoolklassen. Momenteel wordt een aanvullende module ontwikkeld voor schoolklassen die het Holocaust Namenmonument in de toekomst zullen bezoeken.

- **KWIE**

In 2020 is de Kwaliteitsimpuls Educatie (KWIE) van de samenwerkende oorlogs- en herinneringscentra (SMH 40-45) afgerond. Wij hebben actief deelgenomen aan dit opleidingsproject en aan de ontwikkeling van de gemeenschappelijke middelen. Zo is een programma voor het MBO ontwikkeld en ook verschillende handleidingen en richtlijnen voor het ontwerpen van museumeducatie, waar binnen de context van het Nationaal Holocaustmuseum op kan worden voortgebouwd.

- **Ambitiedocument met de volgende hoofdlijnen:**

- o We streven ernaar om jaarlijks 20.000-25.000 leerlingen van het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs te ontvangen. Daarbinnen wil het Nationaal Holocaustmuseum tussen 2022-2025 30.000 Amsterdamse leerlingen een programma of rondleiding bieden.
- o De doelgroep leerlingen krijgt prioriteit na de opening van het museum. Omdat het Nationaal Holocaustmuseum vanaf de opening ook andere bezoekersgroepen ontvangt,

- zal op middellange termijn (vanaf 2025) het aanbod educatieve programma's voor andere doelgroepen (leerkrachten, studenten, geüniformeerden) worden uitgebreid.
- o Na opening van het museum volgen schoolgroepen een educatief programma inclusief een bezoek aan de vaste tentoonstelling of de begane gronden van beide gebouwen waar de lokale geschiedenis en authentieke plekken centraal staan. Als het volgen van dit programma niet mogelijk is of de school een sterke voorkeur heeft voor een rondleiding, dan kunnen schoolgroepen ook een rondleiding boeken.
 - o Uit cijfers blijkt dat nu veel schoolgroepen een zelfstandig bezoek plannen of een rondleiding boeken (ten opzichte van een educatief programma). Om de impact op leerlingen te vergroten wordt de rondleiding uitgebreid met een werkvorm die past binnen I ASK. Rondleidingen voor in het Nationaal Holocaustmuseum en in de buurt worden ontwikkeld.
 - o Het Nationaal Holocaustmuseum ontwikkelt drie standaardprogramma's voor het PO, VMBO, HAVO/VWO (geschiedenis, burgerschap of levensbeschouwing). Er is ook ruimte voor samenwerking met externe partijen zoals bijvoorbeeld de Leo Smit Stichting, die zich bezighoudt met het documenteren en uitvoeren van muziek van joodse componisten die tijdens de Holocaust zijn vermoord. Deze drie programma's hebben een flexibel middenstuk waardoor de focus kan variëren, bijvoorbeeld naar wens van de docent:
 - o Het interactieve kunstwerk In Memoriam blijft beschikbaar voor PO en VO.
 - Wordt Gemist www.wordtgemist.nl is online beschikbaar en wordt zowel zelfstandig als ter voorbereiding of follow-up gepromoot bij een bezoek aan het Nationaal Holocaustmuseum.
 - "Plekken met een verhaal" is het standaardprogramma voor MBO-groepen <http://www.plekkenmeteenverhaal.nl>. Dit programma wordt doorontwikkeld. Het online deel is ook tijdens sluiting beschikbaar.
 - o Voor groepen uit het primair onderwijs en jonge gezinnen wordt een doorlopende lijn in de vaste tentoonstelling opgenomen op basis van het levensverhaal van Liesje de Hond en Deddie Zak. Voor het voortgezet onderwijs en zelfstandige groepen worden educatieve elementen toegevoegd aan de vaste tentoonstelling. Met behulp van de podcatcher worden educatieve vragen gesteld (kijkvragen en reflectie).

Het jaar 2020 was ook een complex jaar omdat door de COVID-19-crisis bepaalde focusgroepen en testsessies niet georganiseerd konden worden. Dit heeft geleid tot vertraging van de ontwikkeling van materiaal. In 2021 zullen de werkzaamheden zich richten op het maken van het educatief materiaal, het bouwen van een nationaal docentennetwerk en het opstarten van focusgroepen om beleid en materiaal te testen. Tevens staat het concreet uitwerken van de educatieve lijn in het fysieke museum op de agenda.

Stand van zaken gebouwoontwerp en bouw

Begin 2020 zijn we gestart met de selectie van de aannemers op basis van het door de architect Office Winhov en de adviseur ABT opgestelde voorlopige ontwerp. De aannemers ondervonden last van de coronacrisis en om die reden is besloten meer tijd te bieden om hun aanbiedingen goed voor te kunnen bereiden. In juni zijn de aanbiedingen ingediend en in juli volgden presentaties. De selectiecommissie is aansluitend bijeengekomen, heeft de aanbiedingen en presentaties nauwkeurig gescoord aan de hand van de criteria, en haar keuze bepaald.

Min of meer tegelijk met dit traject zijn de verschillende (omgevings-)vergunningen aangevraagd.

Na de bouwvak is het bouwteam, uitgebreid met de geselecteerde aannemers, verdergegaan met de uitwerking van het voorlopig ontwerp naar het technisch ontwerp. Op het moment van het schrijven van dit verslag wordt toegewerkt naar een uitvoeringsontwerp, waarna de aannemersovereenkomsten zouden kunnen worden gesloten.

In de zomer van 2020 is een ecologisch onderzoek opgestart en hebben we met de meeste bureaus van de Hollandsche Schouwburg en de voormalige Hervormde Kweekschool individuele gesprekken gevoerd over de plannen. De uitkomst van het ecologisch onderzoek is dat er gierzwaluwen in het plangebied tot broeden kunnen komen en vleermuizen in de gebouwen kunnen verblijven. De consequentie daarvan is dat onderzoeken naar aanwezigheid moeten worden voortgezet tot medio juli 2021, waarna mogelijk de benodigde ontheffingen voor de ecologie zullen moeten worden aangevraagd. Al met al betekent dit dat pas later met de sloopwerkzaamheden gestart kan worden.

Stand van zaken tentoonstellingsontwerp

In de zomer 2020 was het programma van eisen klaar: welk deel van de geschiedenis wordt waar verteld, aan de hand van welke (type) objecten? Dit proces heeft vertraging opgelopen doordat het team niet heeft kunnen reizen, en nog steeds niet kan reizen, om bij instituten in binnen- en buitenland langs te gaan in verband met het onderzoeken van hun collectie.

We geven een korte samenvatting van het programma van eisen. De verschillende historische plekken, zoals de theaterzaal en de binnenplaats in de Hollandsche Schouwburg en de erfafscheiding en de vluchtgang in de voormalige Hervormde Kweekschool, zullen zoveel mogelijk geduid worden en de authentieke componenten zoveel mogelijk ongemoeid blijven.

In de Hollandsche Schouwburg zal het bezoek beginnen met een indrukwekkende introductie tot wat er zich op deze authentieke plek van vervolging heeft afgespeeld. De bezoeker maakt vervolgens kennis met de mensen die in de Schouwburg gevangen zaten. Door te luisteren naar verhalen van vervolgdgen, uit dagboeken, getuigenissen en afscheidsbrieven worden persoonlijke overgedragen aan bezoekers. Aansluitend wordt de bezoeker uitgenodigd om te herdenken op de herdenkingsplek van de Hollandsche Schouwburg rondom de obelisk op het voormalig toneel. De tuin van de Hollandsche Schouwburg tot slot krijgt een museale en contemplatieve functie.

In de voormalige Hervormde Kweekschool zal de geschiedenis worden verteld aan de hand van 12 secties, te beginnen bij sectie 0 die een verwoest Europa laat zien. Door een zogenoemde 'slap in the face' wordt de bezoeker wakker geschud. De secties die daarop volgen zijn: de samenleving voor de oorlog; het begin; de uitsluiting; organisatie door daders; de deportaties; de joden die illegaal achterbleven; naar het doorgangskampen Westerbork en Vught; moord; einde van de oorlog; en na de oorlog.

In 2020 hebben we ons hard gemaakt voor de verwerving van de Joodse Raad Cartotheek en daartoe een voorstel ingediend bij de Commissie Toekomst Joodse Raad Cartotheek. Op 25 januari 2021 heeft het Rode Kruis bekendgemaakt dat de Joodse Raad Cartotheek zal worden overgedragen aan het Joods Cultureel Kwartier. De cartotheek bestaat uit bijna 160.000 kaarten met persoonlijke informatie over joden tijdens de Tweede Wereldoorlog. Dat de cartotheek als nationaal erfgoed in het Nationaal Holocaustmuseum kan worden tentoongesteld was een belangrijke overweging bij het besluit. De Joodse Raad Cartotheek zal een van de belangrijkste objecten zijn in de vaste tentoonstelling en zal opgesteld worden in de sectie over "de uitsluiting".

Bij het schrijven van dit verslag is het programma van eisen uitgewerkt in een schetsontwerp. We overwegen een pauze in te lassen om na de zomer, als het inhoudelijk team informatie heeft kunnen ophalen, verder te werken met de ontwerpers en van het schetsontwerp een voorlopig ontwerp te maken.

Planning

Het Nationaal Holocaustmuseum i.o. is sinds 3 februari 2020 gesloten. De Hollandsche Schouwburg is sinds december 2020 gesloten. De intentie was om na de zomer van 2020 met de bouw te beginnen en het Nationaal Holocaustmuseum in het najaar van 2022 te openen.

Zoals hierboven toegelicht is het proces voor het tentoonstellingsontwerp vertraagd. Terwijl het bouwproces in eerste instantie vooruit liep op het inhoudelijke proces, hetgeen een nadeel zou kunnen zijn, heeft het bouwproces inmiddels ook vertraging opgelopen vanwege het onderzoek naar vleermuizen en gierzwaluwen. Dit biedt ons de gelegenheid de beide processen weer beter op elkaar af te stemmen. De start van de bouw is nu voorzien voor eind 2021, de oplevering voor eind 2022, begin 2023.

Begroting Nationaal Holocaustmuseum

De totale projectbegroting is in 2020 bijgesteld van 23 miljoen naar 27 miljoen euro. Ten opzichte van de eerdere begroting zijn de investeringen toegenomen, heeft een verschuiving plaatsgevonden tussen de investeringen en de exploitatiekosten en is de voorgefinancierde exploitatieduur met 2,5 jaar verkort tot 4,5 jaar. De belangrijkste redenen voor de toename van de investeringen zijn:

- De begrotingspost onvoorzien is verhoogd tot 15%.
- Het ontwerp gaat uit van een nieuwbouwpaviljoen.
- Het ontwerp voorziet in een (deels) nieuwe gevel (voor en achter) van de voormalige Hervormde Kweekschool.
- Verhoging van het ambitieniveau ten aanzien van de tentoonstelling & de inrichting.

De begroting van 27 miljoen euro is inmiddels gedekt. Bij de begroting en dekking dient echter te worden opgemerkt dat de aanneemovereenkomsten nog niet gesloten zijn en het tentoonstellingsontwerp in een schetsfase is en nog doorgerekend zal moeten worden. Ook is van belang dat de huidige exploitatiebegroting zuinig is opgesteld en voorziet in dekking van het exploitatietekort voor 4,5 jaar tegenover de oorspronkelijke 7 jaar.

Ten aanzien van een structurele exploitatiesubsidie voor het Nationaal Holocaustmuseum, maken we opnieuw van de gelegenheid gebruik om te motiveren waarom, uiterlijk in de volgende beleidsperiode, een subsidie van het ministerie van OCW noodzakelijk wordt:

- Er is reeds sprake van een subsidierelatie met het ministerie van OCW. De huidige subsidie geormerkt voor de Hollandsche Schouwburg is minimaal. De locatie is altijd bemand geweest door vrijwilligers, terwijl een deel van de opbrengst van het Joods Historisch Museum toegerekend werd aan de Hollandsche Schouwburg.
- Het permanente Nationaal Holocaustmuseum zal onderdeel worden van het Joods Cultureel Kwartier. Deze context vinden wij belangrijk. De bezoeker wordt zich op die manier immers bewust van het feit dat de geschiedenis van de joden veel meer omvat dan deze vijf jaar catastrofe.
- Doordat het Nationaal Holocaustmuseum onderdeel uitmaakt van het Joods Cultureel Kwartier, met het Joods Historisch Museum als werkorganisatie voor de verschillende locaties van het Joods Cultureel Kwartier, bereiken we groeiende bezoekersaantallen met relatief lage extra kosten.
- De geschiedenis van de Holocaust en het daarmee verbonden (im)materiële erfgoed dienen in een museale context te worden overgedragen en beheerd te worden als onderdeel van onze nationale

geschiedenis en als moreel ijkpunt voor onze toekomst. Juist in een museum kunnen lastig te bespreken onderwerpen geadresseerd worden. Dit geldt in het bijzonder voor het voortgezet onderwijs, onze allereerste doelgroep.

- De geschiedenis van de Holocaust maakt onderdeel uit van onze nationale geschiedenis. Wij zien voor de overheid een taak weggelegd om die geschiedenis te borgen.

Educatie

De afdeling Educatie informeert, inspireert, verbindt en richt zich op alle bezoekers. Het Joods Cultureel Kwartier biedt zo, onder normale omstandigheden, een breed scala van educatieve activiteiten. Onder meer gericht op de duizenden (school)kinderen die jaarlijks het Joods Cultureel Kwartier bezoeken.

Educatief aanbod voor het onderwijs

In de eerste twee maanden van het jaar 2020 hebben we leerlingen van tientallen scholen mogen ontvangen. Daarnaast vonden in de Hollandsche Schouwburg de Sjoales plaats (voor kinderen die joodse les volgen in Nederland), en het Brievenproject tussen scholieren en joodse ouders via het Joods Maatschappelijk Werk (JMW). Door de COVID-19-crisis liep het aantal schoolbezoeken begrijpelijkerwijs terug. Op een aantal basisscholen hebben we echter wel in de klas les kunnen geven.

We werkten aan diverse projecten:

- De Onderwijsmiddag (VO, PO, MBO) in samenwerking met Stichting Musea en Herinneringscentra '40-'45 en de MBO-raad. Helaas werd de middag een week voor aanvang geannuleerd, vanwege de lockdown.
- Samen met museum Ons' Lieve Heer op Solder en de Fatih Moskee werd de gebedshuizentour voor het basisonderwijs verder ontwikkeld, onder meer met training van een groep museumdocenten.
- Sprekende Stenen, een wandeling langs tastbare herinneringen aan de Holocaust in de omgeving van het Joods Cultureel Kwartier, is grotendeels ontwikkeld.
- De brugklassers van de Joodse Scholengemeenschap Maimonides presenteerden objecten, die hun perspectief op de toekomst van joods Nederland verbeelden. Vanwege de coronamaatregelen vond dit plaats op school, onder begeleiding van een medewerker van de afdeling Educatie.
- Ontwikkeling van de Leerlijn Erfgoed & Identiteit, een samenwerking met onder andere het Amsterdam Museum en Mocca, aansluitend bij de website Groeistad.

Educatie bij tentoonstellingen en ateliers

- *Droombos*
Wekelijks maakten kinderen in de begeleide Werkplaats droomfiguren van afvalkarton. Tevens gaven de winnaars van het Prinses Christina Concours hier concerten. Rond het Poeriemfeest maakten kinderen maskers voor het Droombos. Het atelier rond het Bomenfeest, georganiseerd samen met (en in de) de Hortus Botanicus, kon geen doorgang vinden vanwege een storm. Deze samenwerking zal een vervolg krijgen, mits de coronamaatregelen het toestaan.
- *Waterlooplein. De buurt binnenstebuiten*
Tijdens de tentoonstelling konden kinderen een eigen minimarktkraam maken in het atelier van het Kindermuseum.

- *Een graf in de wolken*
De Radboud Universiteit heeft voor de bovenbouw van het voortgezet onderwijs een werkschrift samengesteld rond het gedicht *Todesfuge* van Paul Celan. Drie opdrachten in het werkschrift hebben een link of raakvlak met het Joods Cultureel Kwartier en zijn in samenspraak tot stand gekomen. Filmmateriaal van leerlingen die reflecteren op het gedicht, zijn onderdeel geworden van de tentoonstelling “Een graf in de wolken – over het gedicht *Todesfuge* van Paul Celan”.
- *Overige ateliers en evenementen*
Tijdens de tentoonstelling “Charlotte Salomon in close-up”, met een focus op de filmische aspecten van het iconische werk van Charlotte Salomon, konden volwassen bezoekers in ateliers leren schilderen als de kunstenares. In februari maakten kinderen ‘Dokwerkertjes’ van draad en tape, die tijdens de herdenking van de Februaristaking van 1941 meegedragen konden worden. In de zomer kwamen jonge bezoekers boterkoek bakken, en tijdens Rosj Hasjana werden in de keuken van het Kindermuseum ronde challes gebakken. Met Chanoeka werden hier kaarsen en kandelaars van brooddeeg vervaardigd.

(Online) Educatie

De coronapandemie maakte schoolbezoek vrijwel onmogelijke. De pandemie is aangegrepen om het online aanbod van het Joods Cultureel Kwartier beter te ordenen en toegankelijk te maken. Eind 2020 is op de website een nieuwe kinderpagina gerealiseerd: <https://jck.nl/nl/voorkinderen>. Hier wordt informatie over feestdagen, filmpjes en andere (leer)middelen voor de jonge doelgroep op overzichtelijke wijze aangeboden. Deze website zal in 2021 jaar verder worden uitgebreid.

Wordt Gemist is de digitale leeromgeving die bij het Joods Monument is ontwikkeld. Kennis en bewustzijn over de Holocaust en de ingrijpende gevolgen daarvan worden overgebracht. Eveneens worden hier de joodse slachtoffers op een persoonlijke manier herdacht. Met deze leeromgeving kan op een aansprekende, verantwoorde wijze in een schoolklas aandacht worden besteed aan het gemis van joodse plaatsgenoten. De digitale les geeft tevens concrete suggesties voor herdenkingsactiviteiten. Deze leeromgeving is eind 2019 gelanceerd en werd in 2020 in gebruik genomen in diverse schoolklassen. De komende tijd zal Wordt Gemist verder worden ontwikkeld. Hierbij willen we toewerken naar de verankering van dit product bij scholen, en in het educatieve aanbod van het Joods Cultureel Kwartier.

In 2020 is tevens een start gemaakt met een klein onderzoek naar de behoeftes van leerkrachten. Op basis daarvan zal in 2021 een aantal online lessen worden ontwikkeld voor het platform LessonUp (een veelgebruikt medium door leraren), over onderwerpen die aansluiten bij het curriculum. Op deze manier willen we gebruiksvriendelijk lesmateriaal op een toegankelijke wijze beschikbaar maken.

Al jaren werkt het Joods Cultureel Kwartier met de educatiemethode I ASK, die wij zelf ontwikkelden. Het begon als een manier om onze eigen mensen te versterken bij het rondleiden. Want rondleiden is een vak, waar méér bij komt kijken dan alleen kennis hebben en overdragen. Zeker als het gaat om het vergroten van openheid, en nuances kunnen aanbrengen bij voorbarige oordelen. Helaas zijn veel rondleidingen in het afgelopen jaar wegens de lockdown niet doorgedaan. Gelukkig konden wij aanpassingen maken zodanig dat een deel van de training ook online kon plaatsvinden. Dat was een dusdanig succes, dat dit wordt opgenomen in onze vaste werkwijze. Voor sommige onderdelen van het programma bleek online training uitermate praktisch te zijn.

Overzicht trainingen I ASK

- Medewerkers van het Museum Catharijneconvent hebben in samenwerking met het Centraal Museum een vervolgingstraining gedaan.
- Medewerkers van CODA/Apeldoornse Bosch hebben de training in 2020 afgerond.
- Medewerkers van het Haags Gemeentemuseum en Nationaal Archief hebben de training gevolgd.
- In het kader van een samenwerking tussen Ons' Lieve Heer op Solder en het Joods Cultureel Kwartier is een I ASK training gegeven voor museumdocenten die de Gebedshuizentour geven.
- Jaarlijks maakt I ASK onderdeel uit van Art Mediation Master Class, een programma van de Rijksacademie voor art mediators.
- Met de European Association for Jewish Museums wordt onderhandeld over afname van trainingen voor medewerkers van Europese joodse musea.

Overige projecten

- Open Joodse Huizen – Huizen van Verzet. De levensverhalen van joden en de verzetsdaden werden verteld vanuit de historische plekken, waar deze zich hebben afgespeeld. Vanwege de coronamaatregelen gebeurde dit voor een online publiek. De 11 livestreams kregen in totaal ruim 40.000 kijkers (live of later). Niet alleen vanuit heel Nederland, maar ook vanuit het Verenigd Koninkrijk, Israël en de Verenigde Staten. Doordat de gesprekken op de historische locaties plaatsvonden en deelnemers vragen konden stellen via de chat, heeft het project zijn intieme karakter zoveel mogelijk behouden. In 2021 zal het programma wederom virtueel zijn, en geproduceerd worden in samenwerking met een professionele technische partij.
- Deelname Musea in Gebaren.
- In het kader van de cursus Jodendom voor Beginners zijn een proeftafel en rondleiding gegeven.
- Samen met Joods Maatschappelijk Werk is een online rondleiding gemaakt in het Joods Historisch Museum, rond diverse objecten gerelateerd aan Chanoeke.

Wetenschap

De algemeen directeur en conservatoren van het Joods Historisch Museum leveren inhoudelijke bijdragen aan de wetenschap door middel van universitaire reguliere en gastcolleges, publicaties, lezingen en voordrachten over onderwerpen m.b.t. de joodse kunst, cultuur, religie en geschiedenis.

We zijn partner in verschillende wetenschappelijke onderzoeken. We noemen hier kort de twee belangrijkste lopende onderzoeken:

- het onderzoeksprogramma van het T.M.C. Asser Instituut 'The Global City: Challenges, Trust and the Role of Law'. Dit project levert in 2021 een eerste promotie op. Onderzoeker Yehonatan Elazar de Mota zal promoveren op een proefschrift over de omgang van Portugese joden met de slavernij;
- het onderzoeksproject "Digital Memory of the Shoah: met acht andere Europese partners, waaronder het Kazerne Dossin, het POLIN museum en universiteiten uit Nederland, België, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Polen en Slovenië

Vanaf 1 mei 2019 is een van onze conservatoren een promotieonderzoek gestart over *Nazi Looting and Postwar Restitution of European Judaica*, aan het Institute of Culture and Heritage, Faculteit der Geesteswetenschappen, Universiteit van Amsterdam. De algemeen directeur is een van haar promotores.

We zijn lid van het Netwerk Religieus Erfgoed van het Centrum voor Religieus Erfgoed van de Universiteit Groningen en leveren bijdragen aan congressen, workshops en publicaties. Een van de hieraan gelieerde projecten is een promotieonderzoek aan de Universiteit van Amsterdam van Paul Ariese, docent aan de Reinwardt Academie, getiteld "The Sacred in Musealised Synagogue Space. Representation of Jewish Religious Life in the Amsterdam Jewish Cultural Quarter". De algemeen directeur is eerste promotor.

Het NWO project 'Diaspora and identity: an integrated archaeological and historical investigation into material life, ethnicity, and diet in the district of Vlooienburg, Amsterdam (AD 1600-1800)' is een publiek-private samenwerking tussen de Universiteit van Amsterdam, Bureau Monumenten en Archeologie van de Gemeente Amsterdam en het Joods Historisch Museum. Het onderzoek heeft een publicatie opgeleverd en resulteerde in de tentoonstelling Waterlooplein. De buurt binnenstebuiten in het Joods Historisch Museum, najaar 2020.

Activiteiten van het Menasseh ben Israel Instituut (MbII)

Het Menasseh ben Israel Instituut (MbII) voor joodse sociaal-wetenschappelijke en cultuurhistorische studies is een academisch samenwerkingsverband tussen de Universiteit van Amsterdam (UvA) en het Joods Cultureel Kwartier. Vanwege de COVID-19-crisis moesten in 2020 verschillende evenementen worden afgezegd of uitgesteld. Gedurende het jaar zijn gesprekken gevoerd met de Vrije Universiteit (VU). Er is besloten dat de VU, naast het Joods Cultureel Kwartier en de UvA, participant wordt van het MbII. Dit wordt in 2021 effectief. In het kader van deze hernieuwde samenwerking, zullen er onder meer twee leerstoelen joodse studies gevestigd worden, één aan de UvA en één aan de VU.

Overzicht activiteiten

- 14e Amsterdam Yiddish Symposium: Yiddish Knights (23 januari)
Met medewerking van Marion Aptroot, Oren Cohen Roman, Astrid Lembke en Miriam Edlich-Muth. In november verscheen een publicatie met de lezingen van het symposium.
- Over het raadsel van de Hebreeuwse bijbel. Emanuel Tov werd geïnterviewd door Bart Wallet. Terug te luisteren en te zien via: <https://www.crescas.nl/cursussen/b1z/Op-zoek-naar-het-raadsel-van-de-Hebreeuwse-Bijbel-met-Emanuel-Tov/>
- Online lezing door Tehilah van Luit in samenwerking met Stichting Morasha (19 november)
Over Asjkenazisch-Sefardische toenadering in het Amsterdam van de late 18e eeuw. Terug te luisteren en te zien via: <https://mbii.nl/terugluisteren/>
- Herlancering Studia Rosenthaliana
Het MbII heeft het tijdschrift Studia Rosenthaliana opnieuw gelanceerd, nu als een 'double-blind peer-reviewed fully "diamond" open access academic journal', uitgegeven door Amsterdam University Press. Het MbII vormt het redactiesecretariaat. Dit tijdschrift zal twee keer per jaar uitkomen. In 2020 is begonnen met het dubbelnummer *The Jewish Bookshop of the World; Aspects of Print and Manuscript Culture in Early Modern Amsterdam*, onder gastredacteurschap van Theodor Dunkelgrün. Te lezen via: <https://www.ingentaconnect.com/content/aup/stros#>
Ter gelegenheid daarvan is een podcast gemaakt, waarin Emile Schrijver Theodor Dunkelgrün interviewt. Deze is terug te luisteren via: <https://mbii.nl/terugluisteren/>
- Lancering nieuwe website www.mbii.nl
- Publicatie; Marion Aptroot (ed.) *Yiddish Knights; Amsterdam Yiddish Symposium 14*.

Marketing & communicatie

Op 12 maart 2020 openden wij de nieuwe tentoonstelling over het werk van Charlotte Salomon. De tentoonstelling was precies twee uur open toen de lockdown werd afgekondigd. Al vrij snel bleek dat de situatie langer zou gaan duren en grote consequenties zou hebben voor het museumbezoek. Een aanzienlijk deel van de reguliere bezoekers van de musea van het Joods Cultureel Kwartier is van relatief hogere leeftijd, en normaal gesproken bestaat 54% van onze bezoekers uit buitenlandse toeristen. Voor de oudere bezoekers was het ook ná de lockdown spannend om onze musea binnen te gaan. En door de reisbeperkingen kwam het toerisme maar mondjesmaat op gang.

Joods Virtueel Kwartier

Tijdens de eerste lockdown hebben we snel de omslag gemaakt naar een online aanbod. Er was natuurlijk al veel materiaal voor online marketing en communicatie geproduceerd, maar nu moest ook een deel van het museumaanbod worden vertaald naar een online platform. Onder de titel Joods Virtueel Kwartier werden rondleidingen door de verschillende locaties aangeboden.

Positionering en publieksbereik

Het Joods Cultureel Kwartier is in beweging. Het Nationaal Holocaustmuseum i.o. is gesloten en onderweg naar opening in 2022-2023, het Kindermuseum zal worden vernieuwd, en COVID-19 heeft duidelijk de nodige impact op de bezoekersaantallen. Een uitgelezen moment om een nieuwe visie te ontwikkelen op positionering en publieksbereik, zodat een nieuw, jonger en diverser publiek bereikt kan worden. In maart begonnen we in samenwerking met een cultuuronderzoeker aan een publieksonderzoek, waarmee de belangrijkste en meest kansrijke doelgroepen voor het Joods Cultureel Kwartier werden geïdentificeerd. Wat volgde is kwalitatief onderzoek naar bezoekmotivatie, waar alle afdelingen binnen het Joods Cultureel Kwartier mee kunnen werken.

Cultureel merk

Tegelijkertijd zijn we met ontwerpers en strategen aan de slag gegaan om opnieuw te kijken naar de positionering van het Joods Cultureel Kwartier, en de kracht van de afzonderlijke locaties. Het doel is om van het Joods Cultureel Kwartier een geliefd Amsterdams cultureel merk te maken. Onderdeel van dit traject is een verdere ontwikkeling en modernisering van de huisstijl. De eerste resultaten daarvan waren al te zien bij de communicatiemiddelen voor de tentoonstellingen *Waterlooplein. De buurt binnenstebuiten* en *Een graf in de wolken – over het gedicht Todesfuge van Paul Celan*.

Sales & Evenementen

De afdeling Sales & Evenementen organiseert en coördineert de evenementen van het Joods Cultureel Kwartier. Deze culturele evenementen dienen voor verbreding en verdieping van de thema's, die door de vaste en tijdelijke tentoonstellingen worden aangedragen. Daarnaast wordt hiermee de achterban met het Joods Cultureel Kwartier verbonden, en trekken we nieuwe belangstellenden aan. De evenementen hebben een brede opzet, van lezingen, gesprekken en gallery talks, via symposia, discussies en themadagen, tot filmvertoningen en theatervoorstellingen. Hierbij hebben we veel aandacht voor het aangaan van samenwerkingen met verschillende organisaties, sprekers en partners.

Impact COVID-19-maatregelen

Vanaf half maart 2020 hebben de COVID-19-maatregelen een grote impact gehad op onze traditionele manier van plannen, organiseren en uitvoeren van evenementen. Vrijwel geen van de evenementen kon op de normale wijze doorgaan – ze werden geannuleerd of opnieuw geprogrammeerd in een hele andere

setting. Ook konden de evenementen en herdenkingen in het kader van 75 jaar Bevrijding, waarop groots was ingezet, niet plaatsvinden. In deze periode hebben we hard gewerkt aan een noodzakelijke online entreeprocedure, en na de heropening in juni was dit een feit. Bezoekers aan het Joods Cultureel Kwartier konden alleen met een online ticket en een tijdslot de locaties bezoeken.

Beperkingen

Na de eerste lockdownperiode waren onze grootste beperkingen de uitvoering van de anderhalvemeterregel, en het terugbrengen van het aantal bezoekers. Onder normale omstandigheden bieden onze evenementen ruimte aan circa 60 bezoekers, en onze concerten aan circa 400 bezoekers. Nu moesten deze aantallen flink worden teruggeschroefd, met inachtneming van anderhalve meter afstand. Los van de fysieke beperkingen door de maatregelen had COVID-19 niet alleen een grote invloed op de uitvoerenden van het evenement, maar ook op de bezoekers. Veel mensen waren toch wat huiverig om live aanwezig te zijn. Al deze beperkingen leerden ons, dat wij in korte tijd anders naar de traditionele manier van organiseren van evenementen moesten gaan kijken. Met als resultaat: het Joods Cultureel Kwartier ging online.

Livestreams

In de tweede lockdownperiode, vanaf het derde kwartaal 2020, werden veel evenementen of rondleidingen ad-hoc omgezet naar een livestream-evenement. Praktisch hield dat in dat het evenement werd gefilmd en live werd uitgezonden via sociale media. Op deze wijze hebben wij bestaande evenementen alsnog beschikbaar kunnen maken. Dit online aanbod leverde hele positieve geluiden op, want het Joods Cultureel Kwartier werd zo breder toegankelijk voor belangstellenden uit binnen- en buitenland. Een andere positieve ontwikkeling is, dat door de online mogelijkheden de grote kennis en expertise van de medewerkers beter zichtbaar is geworden. In totaal organiseerden wij dertien online evenementen waar 11.115 mensen naar keken.

Zomerprogramma

In de periode tussen de eerste en tweede lockdown, vanaf medio juni t/m medio oktober, hebben wij een Zomerprogramma georganiseerd. Dit bestond uit een aantal spraakmakende avonden, waarbij het publiek het Joods Cultureel Kwartier live kon bezoeken. Deze avonden werden stuk voor stuk zeer gewaardeerd, en al deze evenementen waren uitverkocht.

Future for the past

Een ander groot evenement, dat wél door kon gaan, was *Future for the past*. Dit is een virtuele stadswandeling langs Amsterdamse plekken met een koloniale geschiedenis. Hierbij werd gebruik gemaakt van hedendaagse techniek: een tablet met 360° video en Augmented Reality. Zo werd een brug geslagen tussen Nederland en Zuid-Afrika, tussen toen en nu, in een wandelroute van het Joods Historisch Museum naar het Scheepvaartmuseum. *Future of the Past* werd georganiseerd door Sites of Memory, en werd zeer positief gerecenseerd door de Theaterkrant.

Toerisme

Natuurlijk heeft COVID-19 in 2020 een grote weerslag gehad op het binnen- en buitenlandse toerisme. Toen de grenzen medio juni weer een beetje opengingen, kwam het toerisme amper op gang. Omdat toeristen van buiten de EU nog niet welkom waren, kwamen de boekingen vooral uit Nederland en omliggende landen, zoals Duitsland, Frankrijk en België. De traditionele bezoekers uit Israël, Engeland, Amerika en overige Europese landen konden niet reizen. Na een tijdelijk opleving in de zomermaanden

juli t/m medio september kwam, door de verscherpte maatregelen en de uiteindelijke lockdown, het binnen- en buitenlands toerisme in de laatste maanden van 2020 nagenoeg stil te liggen.

Scholen

De scholen bezochten ons eveneens mondjesmaat. Lang was het nog mogelijk om in klassenverband te reizen. Maar vanaf het nieuwe schooljaar (september 2020), en mede door de voortschrijdende verscherpte maatregelen, kwam het bezoek nagenoeg tot stilstand. Het bleek voor scholen een té grote uitdaging om in coronatijd een bezoek aan onze locaties te organiseren. Ook op educatief gebied moesten we creatief zijn, en overstappen naar een andere variant. In samenwerking met de afdeling Educatie werd in korte tijd een nieuw programma ontwikkeld van gastlessen op school, waarbij een rondleider naar de klas komt, in plaats van de klas naar het Joods Cultureel Kwartier. Zo lukte het toch om tegemoet te komen aan de educatiebehoefte van Nederlandse scholen.

Samenwerking

In aanvulling op de samenwerking expliciet genoemd in dit bestuursverslag, noemen we opnieuw de bestaande samenwerkingen:

- Museum Catharijneconvent in Utrecht waarmee een meerjarige samenwerking bestaat voor de museale verbreiding van kennis van het joodse en het christelijke erfgoed.
- De Plantage-Oase van Amsterdam is een samenwerkingsverband tussen culturele instellingen in de oostelijke binnenstad - in het bijzonder gericht op positionering van De Plantage buurt in Amsterdam en op gezamenlijke duurzame bedrijfsvoering van de instellingen. De zakelijk directeur is lid van het bestuur van De Plantage Amsterdam.
- Association of European Jewish Museums (AEJM) – vereniging van Europese musea gericht op het leren van elkaar, het delen van ervaring, het opleiden van specialisten op het joods museaal gebied en het stimuleren van ondersteuning en samenwerking. De algemeen directeur is sinds november 2017 voorzitter van het bestuur van de AEJM. In 2021 is een intensievere samenwerking voorzien met de Council of American Jewish Museums, onder meer door gezamenlijk een online congres te organiseren.
- Stichting Musea en Herinneringscentra 40 – 45 (SMH) – samenwerkingsverband (geïnitieerd en opgericht door Joods Historisch Museum en AFS) dat zich onder meer ten doel stelt de herinnering aan WO II levend te houden, elkaar te ondersteunen door uitwisseling van informatie en samenwerking op punten van gemeenschappelijk belang en gesprekspartner te zijn voor overheid en fondsen. De zakelijk directeur is penningmeester van het SMH-bestuur.
- De Museum Plus Bus - een samenwerkingsverband van diverse musea om groepen senioren uit verzorgingshuizen of met thuiszorg gratis een van de deelnemende musea te laten bezoeken. De Manager Marketing en Communicatie is lid van het bestuur van De Museum Plus Bus. De Stichting Museum Plus Bus is gehuisvest in het Joods Cultureel Kwartier.
- Overleg Amsterdamse Musea (OAM) – een samenwerkingsverband van Amsterdamse Musea met als doel het versterken van de positie van de geregistreerde musea in Amsterdam door het bevorderen van een goede samenwerking tussen de aangesloten musea middels collectieve promotie, kennisdeling en belangenbehartiging. De zakelijk directeur is lid van het bestuur van SAM.
- Bedrijveninvesteringszone (BIZ) Knowledge Mile – Een gemeenschappelijk initiatief van grote en kleine ondernemers, instellingen en andere gebruikers op de Knowledge Mile om samen te investeren in een beter werk- en leefklimaat. Op de Knowledge Mile zijn circa 200 bedrijven, hotels, musea, maatschappelijke en gemeentelijke instellingen verenigd in de BIZ. De zakelijk directeur is lid van het BIZ bestuur.

Mede dankzij bestaande samenwerkingsverbanden is de drempel om collega-musea te benaderen met allerhande vragen laag. Omgekeerd geldt ook dat medewerkers en directie genegen zijn om (kleinere) collega-musea te adviseren en met hen kennis te delen.

Personeel & Organisatie

De COVID-19-crisis heeft ertoe geleid dat we tot nader orde een vacaturestop hebben ingesteld. Het vertrek van de manager museale zaken per april 2020 was aanleiding om een aantal wensen ten aanzien van personeel & organisatie in te vullen. Dat behelsde een herijking van de organisatie zodanig dat deze uitgerust is voor de toekomst. Hieronder de onderdelen van deze herijking en de status:

Onderdeel herijking	Stand van zaken
Directere lijnen –	Gerealiseerd door een managementlaag te elimineren
Talent stimuleren en groeimogelijkheden bieden	Medewerkers worden uitgenodigd uitstapjes te maken naar andere afdelingen. Dit jaar zal geëvalueerd worden wat het heeft opgeleverd.
Innoveren wordt een expliciete opdracht aan de organisatie –	De organisatie is door de pandemie gedwongen tot een versnelde digitale transformatie. Terwijl er nog veel valt te leren, heeft de organisatie zich flexibel getoond en zich de nieuwe technieken snel eigen gemaakt.
Kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de afdeling educatie –	Deze versterking is vanwege de vacaturestop uitgesteld.
Inclusie en diversiteit wordt een expliciete opdracht aan de organisatie –	Een werkgroep is aan het werk gegaan en heeft alle afdelingen geïnterviewd over het onderwerp. Zie elders in dit bestuursverslag.
Verbeterde samenwerking tussen de afdelingen –	Is een voortdurend aandachtspunt.
Verbreiding van het Managementteam –	Is gerealiseerd.
Borging inhoudelijke, vooral ook joodse kennis –	Staat op de agenda voor 2021.
Levensfasebewust personeelsbeleid –	Is een voortdurend aandachtspunt

Levensfasebewust personeelsbeleid

Gezien het feit dat een deel van de staf over niet al te lange tijd de pensioengerechtigde leeftijd zal bereiken, is het belangrijk dat wij in staat zijn om op termijn de kwaliteit van de (inhoudelijke) staf

tenminste te kunnen waarborgen. Levensfasebewust personeelsbeleid is een van de instrumenten om de vergrijzing het hoofd te bieden en dit beleid zal voor de komende jaren op onze agenda blijven staan. In het kader van levensfasebewust personeelsbeleid is er aandacht voor persoonlijke ontwikkeling, een goede werk-privébalans, kennisoverdracht en duurzame inzetbaarheid. Afhankelijk van de levensfase wegen deze aspecten steeds weer anders. Voorwaarden zijn commitment van werkgever en werknemers en extra investeringen.

Eind 2020, begin 2021 zijn drie opvolgingstrajecten met succes afgerond. Dat wil zeggen, de oudere medewerker draagt haar of zijn kennis over en geeft haar of zijn ervaring mee, waarna de jongere medewerker de taken kan overnemen en de oudere met pensioen gaat. De werkgever faciliteert dit alles.

Acties is dit verband:

1. In overleg treden met de medewerkers die in de komende beleidsperiode met pensioen gaan en een pensioenplan maken; verschillende voorlichtingsmiddagen zijn georganiseerd en de medewerkers is de gelegenheid geboden een een-op-een gesprek aan te gaan met de pensioengever. Met de afdeling HR worden gesprekken gevoerd.
2. Masterplan voor de afdeling Collecties & Kennis waar in de periode 2025 - 2028 de helft van de medewerkers uitstroomt; hier wordt momenteel aan gewerkt.
3. Loslaten van het vaste aantal fte per afdeling en kijken naar de hele organisatie en toekomstige behoeften: er wordt afdelingsoverstijgend gekeken. De praktijk is dat alle afdelingen aangeven meer fte nodig te hebben.
4. Afdelingen en functies blijvend evalueren. Bij vertrek van medewerker de vacature niet automatisch invullen maar de functie aanpassen aan de (toekomstige) behoefte van de organisatie; dat is huidige praktijk.
5. Stimuleren van duurzame inzetbaarheid in de vorm van aanpassen van functies en taken, inzet van Arbo-instrumenten; waar relevant gebeurt dit.
6. Budget reserveren voor levensfasebewust personeelsbeleid. Dat houdt ook in dat er met extra salariskosten wordt gerekend; voor de nabije toekomst is dit ons voornemen.

Gebouwonderhoud en meerjarenonderhoudsplan (MJOP)

Het onderhoud van het Joods Historisch Museum (in de vier voormalige synagogen) en van de kantoren en depots (in het Arsenaal) wordt altijd al in eigen beheer van het Joods Historisch Museum verricht. Eens in de zoveel tijd laten we een nieuw meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opstellen. Voor de gebouwen laten we het plan opstellen door een in monumenten gespecialiseerd adviesbureau. Het MJOP brengt het onderhoud op de (middel)lange termijn in kaart en zorgt er zodoende voor dat we financieel voorbereid zijn.

Jaarlijks maakt de Monumentenwacht een inspectieronde. Het inspectierapport is met het MJOP een leidraad voor de uitvoering van het gebouwenonderhoud. In aanvulling op het MJOP voor de gebouwen, hebben we ook een meerjarenonderhoudsplan voor het onderhoud van de technische installaties.

Medewerkers en gebouwenkennis

Onze medewerkers van de Technische Dienst hebben op verschillende gebieden van gebouwbeheer en -onderhoud de relevante kennis in huis. De aanwezige bouwkundige en elektrotechnische kennis is voldoende om problemen te kunnen waarnemen en indien nodig aan externen opdrachten te kunnen geven. Voor de afhandeling wordt veelal externe expertise ingehuurd.

Doordat het beheer van de synagogen en het Arsenal altijd al in eigen beheer werd uitgevoerd, zijn de gebouwen en de conditie van de gebouwen goed bekend. Hetzelfde geldt voor de technische installaties. Het nadeel van uitbesteden is dat je kennis verliest over gebouwen en installaties.

Contracten met uitvoerende partijen worden veelal voorafgegaan door een aanbestedingstraject. Afhankelijk van de inhoud van het contract worden vaste contracten aangegaan, dan wel worden werkzaamheden op basis van regie uitbesteed.

Controles en inspecties voeren we zelf uit en laten we uitvoeren. Te laat ingrijpen heeft extra kosten tot gevolg.

Professionalisering van beheer gebouwen

In 2019 zijn we begonnen met een project ten behoeve van de professionalisering van de organisatie van het onderhoud binnen het Joods Cultureel Kwartier. Aanleiding voor een nieuwe onderhoudsstrategie zijn:

- Per 2021 heeft het Joods Cultureel Kwartier een extra locatie onder beheer en in eigendom, de voormalige Hervormde Kweekschool in de Plantage Middenlaan.
- De voormalige Hervormde Kweekschool en Hollandsche Schouwburg zullen grondig verbouwd worden tot Nationaal Holocaustmuseum.
- Er is sprake van aflopende contracten en nieuwe aanbestedingen zullen moeten plaatvinden.
- De huidige staat en leeftijd van de technische installaties.
- Wens tot vermindering van ad-hoc werkbelasting en besluitvorming en de bijbehorende wens tot kwaliteitsverbetering van onderhoud.
- Een antwoord formuleren op vele kleine terugkerende kosten en onverwachte hoge kosten door falende installatie.

Het doel van deze nieuwe onderhoudsstrategie:

- Betere sturing op risico's en financiële middelen en daarmee efficiënt en effectief beheer van de gebouwen.
- Kwaliteitsverbetering en verduurzaming van de locaties met één aanpak aan de hand van één MJOP.
- De onderhoudsstrategie is mede gebaseerd op onderzoek bij collega museale en culturele instellingen, bij een commerciële instelling en op een kwaliteitskeuring NEN2767.

Het nieuwe MJOP voor de verschillende locaties is inmiddels gereed. In 2021 hopen we alles gereed te hebben voor het uitvoeren van de strategie.

Financiën

Als gezegd is het MJOP ook instrumenteel bij de financiële planning. Het is belangrijk om over voldoende middelen te beschikken om het beheer bij te houden en tevens om over reserves of voorzieningen te beschikken om grote tegenvallers op te kunnen vangen. Deze middelen en reserves zouden los moeten staan van de exploitatiekosten. Bij het Joods Historisch Museum en bij de Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum is dit het geval. De reserves zijn op dit moment voldoende om onverwachte tegenvallers op te vangen.

Veiligheid

Veiligheid is binnen het Joods Cultureel Kwartier een punt van grote aandacht. Bij het bepalen van ons veiligheidsbeleid gaan we uit van specifieke scenario's: dreiging van een aanslag met vuurwapens en/of (lichte) explosieven tot en met het niveau van een handgranaat. Daarbij wordt altijd gestreefd naar een juiste balans tussen het beschermen tegen dreiging enerzijds en het bieden van een museum waarin bezoekers zich welkom en veilig moeten kunnen voelen anderzijds.

Onderdeel van het veiligheidsbeleid is het integraal veiligheidsmanagement dat gaat over het beheersen van aan veiligheid gerelateerde processen zoals calamiteiten, evenementen, de veiligheid van personen, collecties en tentoonstellingen. De uitvoering van het integraal veiligheidsbeleid en het adviseren van de directie over veiligheidszaken is de verantwoordelijkheid van het hoofd veiligheidszaken, een nieuwe functie ingesteld in 2019.

Het hoofd veiligheidszaken is sinds maart 2020 tevens onze corona-functionaris. Dat wil zeggen dat hij leiding geeft aan de uitvoering en handhaving van alle extra maatregelen, zowel met betrekking tot het museum als de kantoren.

Duurzaamheid

In het verslagjaar is er te weinig aandacht gegeven aan het onderwerp duurzaamheid, ondanks onze deelname aan verschillende samenwerkingsverbanden (De Plantage en de BIZ Knowledge Mile) die van duurzaamheid een belangrijk agendapunt hebben gemaakt.

In het kader van de nieuwe onderhoudsstrategie zal in 2021 ook ons duurzaamheidsbeleid geformuleerd worden.

Specifieke activiteiten op de agenda voor 2021

Zoals genoemd in bestuursverslag staat voor 2021 specifiek op de agenda:

- Plan van aanpak diversiteit & inclusie
- Nationaal Holocaustmuseum
- Verdere uitwerking online educatieve aanbod
- Verder ontwikkeling van het proces van digitale transformatie
- Vervolg van het traject positionering en publieksbereik en aanpassing huisstijl
- Borging inhoudelijke, joodse kennis
- Levensfasebewust personeelsbeleid
- Afronden van het proces tot professionalisering van gebouwenbeheer, inclusief duurzaamheidsbeleid

Amsterdam, 26 maart 2021

E.G.L. Schrijver
algemeen directeur

E.L.M. Bijvoet
zakelijk directeur

Verslag Raad van Toezicht Joods Historisch Museum

Het verslagjaar werd beheerst door het coronavirus. De consequenties voor het Joods Cultureel Kwartier waren en zijn net als voor de gehele culturele sector, groot. Het werkt prettig om korte lijnen te hebben met de directie.

De Raad van Toezicht volgt de principes van de Governance Code Cultuur als instrument voor toezicht en vertaalt de principes van de Code naar de praktijk.

Vergaderingen en agenda

In het verslagjaar is de Raad van Toezicht viermaal bij elkaar gekomen, verspreid over het jaar. Alleen de vergadering in september kon offline georganiseerd worden terwijl aan alle coronamaatregelen werd voldaan.

De auditcommissie is tweemaal apart bij elkaar gekomen om de jaarrekening, de begroting, de financiële situatie als gevolg van de Coronacrisis, en het risicomanagement te bespreken. De bespreking van de jaarrekening was in aanwezigheid van de accountant.

Voor de agenda van de raad van Toezicht is een kalender opgesteld. Een aantal onderwerpen keert standaard terug op de agenda. Andere onderwerpen zijn gebonden aan de periode van het jaar. Inmiddels is ook ingesteld dat de Raad van Toezicht eenmaal per jaar met de Ondernemingsraad van de organisatie spreekt.

De directie houdt de Raad van Toezicht nauwkeurig op de hoogte van de ontwikkelingen in het kader van het Nationaal Holocaustmuseum. Twee leden van de Raad van Toezicht zijn gedelegeerd om, samen met twee leden van de Raad van Toezicht van de Hollandsche Schouwburg, het project nauw te volgen, tussentijds te overleggen met de directie en deze waar nodig met raad en daad bij te staan.

Het afgelopen jaar stond in het teken van de coronacrisis. De gevolgen van de crisis, financieel, inhoudelijk en organisatorisch, kwamen uitgebreid aan bod tijdens de vergaderingen. Tussentijds vond overleg plaats tussen de voorzitter en de directie, terwijl de directie de Raad van Toezicht regelmatig op de hoogte hield met behulp van email.

Risicomanagement is in de ogen van de Raad van Toezicht een belangrijk onderwerp en om die reden een van de vaste onderwerpen op de agenda van Raad van Toezicht. De directie heeft de risico's in kaart gebracht, gewaardeerd en vertaald naar acties. Dit schema wordt besproken in de auditcommissie en eenmaal per jaar geagendeerd.

Werkgeversrol

Afhankelijk van de agenda's spreken aan het eind van het jaar, of aan het begin van het nieuwe jaar, twee leden van de Raad van Toezicht met de beide directieleden. De gesprekken zijn met de directieleden afzonderlijk en aansluitend met de beide leden in een gezamenlijk gesprek. Van de evaluatiegesprekken met de directie worden verslagen gemaakt en aan het dossier toegevoegd. Omdat het nog niet mogelijk is offline bij elkaar te komen, heeft het evaluatiegesprek 2020 nog niet plaatsgevonden. Inmiddels is een datum gereserveerd.

Tijdens deze gesprekken wordt ook altijd naar de nevenfuncties van de bestuurders gevraagd. Hierover is in het directiereglement afgesproken dat de directie elke nevenfunctie meldt aan de Raad van Toezicht. Als uitgangspunt geldt dat voorafgaande toestemming is vereist bij betaalde nevenfuncties en bij onbetaalde nevenfuncties met een potentieel tegenstrijdig belang. De beoordeling van de beloning van directie wordt mede gezien in het licht van eventuele inkomsten uit nevenactiviteiten.

Functioneren Raad van Toezicht

In verband met het aflopen van de derde zittingstermijn van de voorzitter van de Raad van Toezicht dhr. M. Paktor op 30 november 2020, heeft de Raad van Toezicht een aantal keer apart, dat wil zeggen zonder directie, overleg gevoerd. Tot onze vreugde heeft dhr. J. Davidson per 1 januari 2021 de rol van voorzitter op zich genomen.

In principe vergadert de Raad van Toezicht jaarlijks in afwezigheid van de directie om haar eigen functioneren te evalueren. Aandachtspunten zijn onder andere de samenstelling van de Raad van Toezicht, de samenwerking en dynamiek binnen de Raad van Toezicht en tussen Raad van Toezicht en directie, de effectiviteit van het toezicht, de externe verantwoording, en de kwaliteit en kwantiteit van de vergaderingen. In 2020 is afgezien van een evaluatie.

Ten aanzien van belangenverstrengeling geldt dat de Raad van Toezicht zich op de eerste plaats vergewist van de onafhankelijkheid van haar leden. In geval er (mogelijke) belangenverstrengeling zich voordoet, wordt dit gemeld bij de voorzitter van de Raad van Toezicht (of de penningmeester). Voorts is vastgelegd dat een lid van de Raad van Toezicht niet in concurrentie treedt met de organisatie, geen schenkingen aanneemt, zich geen ongerechtvaardigd voordeel verschafft ten laste van de organisatie en geen zakelijke kansen benut die de organisatie toekomen.

Overige

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging. De relevante (neven)functies van de leden van de Raad van Toezicht worden in het bestuursverslag opgenomen. Statutair zijn drie opeenvolgende termijnen voor de leden van de Raad van Toezicht mogelijk. In de praktijk wordt per termijn bekeken of gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid van een tweede en derde termijn. Het rooster van aftreden wordt jaarlijks geagendeerd.

De Raad van Toezicht van het JHM streeft naar evenwichtige verdeling van leeftijd, geslacht, ervaring en de culturele/religieuze Joodse achtergrond van haar leden. Voor de leden is een algemeen profiel opgesteld, voor de voorzitter een specifiek profiel.

JAARREKENING 2020

BALANS per 31 december (na resultaatbestemming)

ACTIVA	Noot	2020	2019
		€	€
Materiële vaste activa	1	1.730.442	877.931
Totaal vaste activa		1.730.442	877.931
Vorraden	2	417.080	643.314
Vorderingen	3	1.084.430	1.468.547
Liquide middelen	4	9.683.882	3.570.239
Totaal vlottende activa		11.185.392	5.682.100
TOTAAL ACTIVA		12.915.834	6.560.031
PASSIVA		2020	2019
		€	€
Algemene reserve	5	287.415	287.415
Bestemmingsreserve OCW- RAOCCC	6	1.052.004	-
Bestemmingsfonds restant subsidie OCW 2013-2016	7	-	-
Overige bestemmingsfondsen	8	5.531.947	1.390.990
Totaal eigen vermogen		6.871.366	1.678.405
Voorzieningen	9	92.729	103.980
Langlopende schulden	10	591.192	785.682
Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW	11	136.373	136.347
Schulden aan leveranciers		367.253	690.425
Loonheffingen en pensioenen	12	172.440	159.312
Vooruitontvangen subsidie	13	3.212.351	2.092.351
Overige schulden	14	437.264	369.639
Overlopende passiva	15	1.034.866	543.891
Totaal Kortlopende schulden		5.360.547	3.991.964
TOTAAL PASSIVA		12.915.834	6.560.031

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

BATEN	Noot	2020	begroting	2019
		€	€	€
Eigen inkomsten				
<i>Publieksinkomsten binnenland</i>	16	477.873	2.222.000	2.215.291
Kaartverkoop		404.873	1.890.000	1.956.489
Overige publieksinkomsten		73.000	332.000	258.802
<i>Publieksinkomsten buitenland</i>			200.000	68.000
Totaal publieksinkomsten		477.873	2.422.000	2.283.291
Overige directe inkomsten	17	16.362	60.000	94.766
Totale directe inkomsten		494.235	2.482.000	2.378.057
Indirecte inkomsten	18			
Private middelen - particulieren incl vriendenvereniging		1.351.028		1.275.818
Private middelen - private fondsen		3.071.242		779.074
Private middelen - bedrijven		130.914		61.250
Totaal bijdragen uit private middelen		4.553.184	1.146.000	2.116.142
Totaal eigen inkomsten		5.047.419	3.628.000	4.494.199
Baten in natura				-
Subsidies				
<i>Totaal structurele subsidies OCW</i>	19	4.148.996	3.769.115	4.036.250
Regeling specifiek cultuurbeleid		3.051.380	2.756.337	2.960.958
Erfgoedwet onderdeel huisvesting		760.217	708.003	747.891
Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer		337.399	304.775	327.401
Totaal structurele subsidies		4.148.996	3.769.115	4.036.250
Incidentele publieke subsidies	20	3.482.932	720.000	1.014.829
Totale subsidies		7.631.927	4.489.115	5.051.079
TOTALE BATEN		12.679.346	8.117.115	9.545.278
LASTEN				
Personeelslasten	21	4.121.290	4.381.000	4.564.932
Huisvestingslasten	22	528.016	708.003	525.516
Afschrijvingen	23	226.635	355.000	215.849
Aankopen			-	500.000
Overige lasten	24	2.610.464	2.673.112	3.146.362
TOTALE LASTEN		7.486.405	8.117.115	8.952.658
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING		5.192.941	-	592.619
Saldo rentebaten /-lasten	20	20	-	250
EXPLOITATIERESULTAAT		5.192.961	-	592.870
Het resultaat is als volgt bestemd:				
Mutatie bestemmingsreserve subsidie OCW- ROACCC		1.052.004		5.165
Mutatie bestemmingsfonds		4.140.957		587.705
PERSONEEL EN VRIJWILLIGERS		2020	2019	
Specificatie personeelslasten		fte	€	fte
Waarvan vast contract		57,34	3.657.085	59,75
Waarvan tijdelijk contract		4,50	132.018	9,61
Waarvan inhuur			332.187	
Personeelslasten totaal		61,84	4.121.290	69,36
Vrijwilligers		3,15	79	8,23
				76

CATEGORIALE en FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING

FUNCTIONEEL	Totaal	Publieks-activiteiten	Collectie-beheer	Algemeen beheer
BATEN				
Eigen inkomsten				
<i>Publieksinkomsten binnenland</i>	477.873	477.873		
- Kaartverkoop	404.873	404.873		
- Overige publieksinkomsten	73.000	73.000		
<i>Publieksinkomsten buitenland</i>	-	-		
Totaal publieksinkomsten	477.873	477.873	-	-
Overige directe inkomsten	16.362	16.362		
Totale directe inkomsten	494.235	494.235	-	-
Indirecte inkomsten				
Private middelen-				
- particulieren incl. vriendenvereniging	1.351.028	1.351.028	-	-
- private fondsen	3.071.242	3.071.242	-	-
- bedrijven	130.914	130.914	-	-
Totaal bijdragen uit private middelen	4.553.184	4.553.184	0	0
Toaal eigen inkomsten	5.047.419	5.047.419	0	0
Subsidies				
<i>Totaal structurele subsidies OCW</i>	4.148.996	3.265.793	750.177	133.025
- Regeling specifiek cultuurbeleid	3.051.380	3.051.379	-	-
- Erfgoedwet onderdeel huisvesting	760.217	214.414	412.778	133.025
- Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	337.399	-	337.399	-
Totaal structurele subsidies	4.148.996	3.265.793	750.177	133.025
Incidentele publieke subsidies	3.482.931	3.482.931	-	-
Totale subsidies	7.631.927	6.748.724	750.177	133.025
TOTALE BATEN	12.679.346	11.796.143	750.177	133.025
LASTEN				
Personeelslasten	4.121.290	2.480.657	826.806	813.827
Huisvestingslasten	528.016	146.733	50.012	331.271
Afschrijvingen	226.635	170.845	-	55.790
Overige lasten	2.610.464	2.128.227	29.091	453.146
TOTALE LASTEN	7.486.405	4.926.462	905.909	1.654.035
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	5.192.940	6.869.681	-155.732	-1.521.010
Saldo rentebaten /-lasten	20			20
EXPLOITATIERESULTAAT	5.192.960	6.869.681	-155.732	-1.520.990
Toerekening Algemeen beheer		1.397.636	123.354	1.520.990
EXPLOITATIERESULTAAT na toerekening		5.472.046	-279.086	-

PRESTATIEVERANTWOORDING

	2020	Voorgenomen prestaties	2019
1 Tijdelijke tentoonstellingen	4		17
- aantal bezoekers	29.760		305.011
Totaal bezoeken	82.744	350.000	358.771
2 Reguliere bezoeken	77.008	320.000	314.342
3 Bezoeken po	824	4.000	7.277
4 Bezoeken vo	4.912	26.000	37.152
<i>Specificatie van bezoeken totaal</i>			
6 Gratis bezoeken	12.476		43.693
7 Betaalde bezoeken	70.268		315.078
<i>Overige bezoeken:</i>			
8 Bezoeken website totaal	2.093.586		3.131.725
9 Aantal unieke bezoekers website	827.717	1.000.000 *	1.239.319
Overige activiteiten			
10 Schoolgebonden activiteiten:	4		11
Aantal deelnemers	100		241
11 - waarvan po	100		241
12 - waarvan vo	-		-
14 Openbare activiteiten	88		176
- Aantal deelnemers (2020 inclusief digitale bezoekers)	14.671		18.920
15 Totaal overige activiteiten	92		187
- Aantal deelnemers	14.771		19.161

TOELICHTING

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld volgens Handboek 2017-2020 verantwoording cultuursubsidies instellingen van het ministerie van OCW. Exploitatierekening Model IIa is ingericht volgens het categoriale model, waarbij de kosten naar kostensoort worden gepresenteerd. In de exploitatierekening Model IIb wordt gespecificeerd hoe de kostensoorten besteed zijn aan eigen organisatie (algemeen beheer) en aan activiteiten.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van de directie het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen.

- Voorraden
- Debiteuren
- Voorziening uitgestelde beloningen
- Langdurig ziekte
- Reservering transitievergoeding

Vergelijkende cijfers

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van vorig jaar. De vergelijkende cijfers zijn, waar nodig slechts qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast. Deze aanpassing heeft geen gevolgen voor het eigen vermogen of resultaat.

Gelieerde instellingen

Als gelieerde instellingen worden aangemerkt de rechtspersonen waarin het Joods Historisch Museum door middel van posities in het bestuur van deze rechtspersonen invloed op het beleid uitoefent, waarbij echter geen sprake is van overwegende invloed op het beleid.

Grondslagen voor de waardering

Voor zover niet anders is vermeld, geschiedt de waardering van activa en passiva tegen nominale waarde c.q. historische kostprijs.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingen worden op lineaire basis berekend aan de hand van de geschatte economische levensduur van de activa. De op jaarbasis gehanteerde afschrijvingspercentages bedragen:

- Verbouwingen: tussen 5 en 10 jaar
- Inventaris, inrichting en automatisering: tussen 3 en 5 jaar
- Museale inventaris: tussen 5 en 10 jaar.

In het jaar van investering wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Collectieonderdelen worden niet geactiveerd. Aankopen worden rechtstreeks als last verantwoord in de exploitatierekening.

Vorraden

De voorraden van museumshop en museumcafé worden gewaardeerd tegen gemiddelde verkrijgingsprijs of lagere (netto-) opbrengstwaarde. Deze opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

De onderhanden projecten betreffen de werkelijk gemaakte materiële kosten van jaaroverschrijdende tentoonstellingen en projecten. De materiële kosten worden gelijkmatig verdeeld over de looptijd van de tentoonstelling of het project.

TOELICHTING

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, waarbij, indien noodzakelijk, rekening wordt gehouden met een voorziening wegens mogelijke oninbaarheid.

Eigen vermogen

Het gedeelte van het eigen vermogen dat is afgezonderd omdat daaraan door subsidieverstrekkers een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven, wordt aangemerkt als bestemmingsfonds.

Het eigen vermogen van de stichting wordt onderverdeeld in reserves en fondsen. Bestemmingsfondsen betreffen middelen die zijn verkregen en zullen worden besteed conform een door derden aangegeven specifieke bestemming. Bestemmingsreserves zijn door het bestuur afgezonderde gelden voor een specifiek doel.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld. Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief de balans opgenomen.

Voorziening pensioen

De noodzakelijk geachte omvang van de voorziening is gebaseerd op dekking van de kosten in de komende jaren in verband met toezegging (vast) compensatiebedrag (verschil in) pensioenopbouw en is in 2014 gevormd. De voorziening is berekend op nominale waarde. Er zal 5-jaarlijks een nieuwe berekening en herijking van het compensatiebedrag voor reparatie van pensioenopbouw plaatsvinden.

Voorziening uitgestelde beloningen

De voorziening uitgestelde beloningen wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans. Bij het contant maken is de rente van 0% (2018: 4%) als disconteringsvoet gehanteerd.

Voorziening langdurig ziekte

De organisatie draagt het risico van arbeidsongeschiktheid door ziekte voor de eerste twee jaar overeenkomstig de CAO, waar de organisatie niet voor verzekerd is. De noodzakelijk geachte voorziening is gebaseerd op het doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan medewerkers die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening groot onderhoud Cepig

De voorziening groot onderhoud Cepig is gebaseerd op een beheerafspraak om jaarlijks een vast bedrag toe te kennen ter dekking voor het groot onderhoud van de Cepig. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Langlopende schulden en kortlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

TOELICHTING

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

De pensioenen zijn ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen als de onderneming de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld. De door het fonds verzorgde pensioenregeling is een toegezegde pensioenregeling. Het Joods Historisch Museum heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het fonds, anders dan het voldoen van hogere toekomstige premies. De dekkingsgraad van het fonds bedraagt per 31 december 2020 88,3%.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, ongeacht of ze tot ontvangsten of uitgaven hebben geleid. Baten worden slechts opgenomen voorzover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het maken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Het exploitatieresultaat wordt bepaald door het verschil tussen baten (publieksinkomsten), subsidies en bijdragen enerzijds, en lasten over het boekjaar anderzijds.

Baten (publieksinkomsten)

Onder baten wordt verstaan de opbrengst uit levering van goederen en diensten aan derden onder aftrek van kortingen en dergelijke over de omzet geheven belastingen.

Verkoop van goederen

De opbrengsten uit verkoop van entreebewijzen (kaartverkoop), merchandising (museumshop) en goederen (museumcafé) worden in de exploitatierekening als baten opgenomen indien de prestatie is geleverd, het bedrag van de opbrengst op betrouwbare wijze kan worden bepaald en de ontvangst van desbetreffende opbrengst waarschijnlijk is.

Verlenen diensten

De dienstverlening rondom verhuringen, evenementen, rondleidingen en overige dienstverlening worden in de exploitatierekening als baten genomen in het kalenderjaar waarin de dienstverlening heeft plaatsgevonden, zodra het verlenen van een dienst betrouwbaar kan worden ingeschat en de ontvangst van de opbrengst waarschijnlijk is.

Subsidies en bijdragen

Exploitatiesubsidie is een subsidie die wordt verkregen uit hoofde van bestedingen die in het jaar van besteding als kosten worden beschouwd, of subsidies die worden verkregen voor bepaalde gedeelde opbrengsten of voor exploitatietekort in het algemeen. De exploitatiesubsidie wordt opgenomen op het moment dat aan alle voorwaarden is voldaan. Dit houdt in dat de exploitatiesubsidie ten gunste van de exploitatierekening komt in het jaar waarin de daarmee samenhangende bestedingen worden verwerkt of waarin de betreffende opbrengsten zijn gedeeld, dan wel het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Projectsubsidies zijn gerelateerd aan activiteiten. Deze subsidies worden toegerekend in het jaar van de gerelateerde (activiteits) kosten. Uitgangspunt is dat subsidies pas verwerkt worden indien er redelijke zekerheid is dat voldaan kan worden aan de (eventuele) voorwaarden aan de betreffende subsidie en dat de subsidies ontvangen worden.

Ontvangsten van particulieren voortkomend uit nalatenschap worden als schenking toegekend aan de Stichting Vrienden.

TOELICHTING

Investeringsubsidies zijn subsidies voor bestedingen die worden toegerekend aan een aantal jaren waarin besteding wordt verantwoord. De ontvangen investeringsubsidies worden gepassiveerd op de balans (langlopende schulden). Uit de op de balans gepassiveerde investeringssubsidie valt jaarlijks een gedeelte ten gunste van het exploitatieresultaat vrij. Deze vrijval is gerelateerd aan de verantwoorde kosten (afschrijvingen) die gerelateerd zijn aan deze investeringsubsidies en is in de exploitatierekening verantwoord onder de baten.

Verdeelsleutel functionele exploitatieoverzicht

- De baten en lasten worden zoveel mogelijk aan functies toegeschreven. Deze verdeling is gemaakt op basis van reële inschatting van bestede tijd.
- Alle kosten welke gemaakt worden in verband met tentoonstellingen en projecten worden verantwoord onder publieksactiviteiten.
- De beveiligingskosten worden volgens het Handboek verantwoord onder publieksactiviteiten en collectiebeheer.

Toerekening kosten Algemeen Beheer

De toerekening van Algemene Beheer vindt plaats op basis van het relatieve aandeel per functie in de som van de direct toegerekende baten plus lasten. De post 'aankopen' en de subsidie ten behoeve van deze aankopen worden bij deze verdeling uitgesloten vanwege de zeer wisselende omvang van deze functie.

TOELICHTING

ACTIVA

VASTE ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
<i>Onderhanden activa</i>		
Stand 1 januari	275.871	-
Investerings	1.019.528	275.871
Afschrijvingen	-	-
	<u>1.295.399</u>	<u>275.871</u>
Stand 31 december	<u>1.295.399</u>	<u>275.871</u>
<i>Aankoopbedrag</i>	1.295.399	275.871
<i>Verbouwingen</i>		
Stand 1 januari	163.019	219.842
Investerings	-	17.865
Afschrijvingen	74.699	74.688
	<u>88.320</u>	<u>163.019</u>
Stand 31 december	<u>88.320</u>	<u>163.019</u>
<i>Aankoopbedrag</i>	1.025.790	1.025.790
Cumulatieve afschrijvingen	937.470	862.771
<i>Inventaris en Inrichting</i>		
Stand 1 januari	119.188	63.405
Investerings	59.618	91.417
Afschrijvingen	47.754	35.634
	<u>131.052</u>	<u>119.188</u>
Stand 31 december	<u>131.052</u>	<u>119.188</u>
<i>Aankoopbedrag</i>	259.316	199.698
Cumulatieve afschrijvingen	128.264	80.510
<i>Museale inventaris</i>		
Stand 1 januari	319.853	425.357
Investerings	-	-
Afschrijvingen	104.182	105.504
	<u>215.671</u>	<u>319.853</u>
Stand 31 december	<u>215.671</u>	<u>319.853</u>
<i>Aankoopbedrag</i>	4.557.106	4.557.106
Cumulatieve afschrijvingen	2.999.401	2.895.219
Totaal materiële vaste activa	1.730.442	877.931

- De investering in 2020 en 2019 bij onderhanden activa heeft geheel betrekking op het ontwikkelen en bouwen van het Nationaal Holocaust Museum en Hollandsche Schouwburg.

TOELICHTING

VLOTTENDE ACTIVA

2. Voorraden

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Vorraden shop en cafe	166.158	164.909
Voorraad Museumkaarten en Amsterdam kaarten	8.533	5.240
Onderhanden activiteiten	<u>242.389</u>	<u>473.165</u>
Saldo 31 december	<u>417.080</u>	<u>643.314</u>

Per 31 december 2020 is € 242.389,- uitgegeven ten behoeve van jaaroverschrijdende tentoonstellingen en projecten.

3. Vorderingen

Debiteuren	46.160	80.207
Op gelieerde rechtspersonen	285.068	-55.862
Nog te ontvangen omzetbelasting	219.212	230.247
Overlopende activa	<u>533.991</u>	<u>1.213.955</u>
Saldo 31 december	<u>1.084.430</u>	<u>1.468.547</u>

Overlopende activa

Vooruitbetaalde kosten:

-automatiseringskosten	39.422	32.106
-personele kosten	8.412	-
-algemene kosten	7.256	8.980
-projectkosten	15.000	-
Nog te ontvangen posten:		
-bijdragen ten behoeve van tentoonstellingen	175.737	-
-bijdragen ten behoeve van projecten	226.573	271.250
-bijdragen ten behoeve van NHM	-	102.096
-opbrengsten uit legaat en nalatenschap	-	399.000
-aankoop	-	200.000
-entreegelden	6.142	160.586
-overige kosten	<u>55.449</u>	<u>39.937</u>
	<u>533.991</u>	<u>1.213.955</u>

Op gelieerde rechtspersonen

In de jaarrekening van 2019 stond deze post als schuld onder overige passiva vermeld.

Dit betreft de onderstaande saldi van de rekeningen-courant op 31 december 2020 van de diverse gelieerde stichtingen. De saldi van deze rekeningen-courant worden in 2021 afgerekend.

De rekening-courant met de Stichting Vrienden bevat in 2020 een vordering van € 172.351,-.

Dit heeft betrekking op een vooruitontvangen subsidie van de BankGiro Loterij ten behoeve van de herinrichting van de Portugese Synagoge.

Het restant zal na 2021 gebruikt worden en daarom blijft het restant tijdelijk bij de Stichting Vrienden ondergebracht.

Het bedrag is tevens als vooruitontvangen subsidie verantwoord in deze jaarrekening.

Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum	271.353	-63.953
Stichting Charlotte Salomon	-61	-5.435
Menasseh ben Israël Instituut	<u>13.776</u>	<u>13.526</u>
Saldo 31 december	<u>285.068</u>	<u>-55.862</u>

4. Liquide middelen

De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

TOELICHTING

PASSIVA	2020	2019
Eigen vermogen	€	€
5. Algemene reserve		
Saldo 1 januari	287.415	149.996
Ontvangen van Bestemmingsfonds OCW	-	132.255
Exploitatiesaldo	-	5.165
	<u>287.415</u>	<u>287.415</u>
Saldo 31 december	<u>287.415</u>	<u>287.415</u>

Het eigen inkomstenpercentage over 2020 bedraagt 121,65 %. In 2019 was dit 111,4%.

6. Bestemmingsreserve subsidie OCW- ROACCC

Saldo 1 januari	-	-
Toevoegingen (via resultaatbestemming)	1.052.004	-
Onttrekkingen	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>
Saldo 31 december	<u>1.052.004</u>	<u>-</u>

Met de brief van OCW d.d. 18 juni 2020 met referentie 24592516 is een aanvullende subsidie verstrekt op grond van de Regeling aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19 (RAOCCC). Het niet bestede deel van deze subsidie is gereserveerd en wordt in de komende BIS-periode ingezet.

7. Bestemmingsfonds restant OCW 2013-2016

	2020	2019
	€	€
Saldo 1 januari	0	132.255
Naar algemene reserve		-132.255
	<u>0</u>	<u>-132.255</u>
Saldo 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>

Brief OCW d.d. 12 november 2019 met referentie 14626798: Bestemmingsfonds OCW 2017-2020, met de inwerkingtreding van de nieuwe BIS-regeling zijn de voorschriften voor BIS-instellingen over het bestemmingsfonds OCW komen te vervallen. Dit heeft geleid tot een directe vermogensmutatie in 2019 van € 132.255 (vrijval van bestemmingsfonds restant OCW 2013-2016 ten gunste van de Algemene reserve). Het bestemmingsfonds restant OCW 2013-2016 is hiermee in 2019 vervallen.

8. Overige bestemmingsfondsen

Frederik Polak en Griet Polak-Asscher Fonds

Saldo 1 januari	59.677	59.677
Toevoegingen	-	-
Onttrekkingen	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>
Saldo 31 december	<u>59.677</u>	<u>59.677</u>

Het fonds is bestemd voor de verbreding en verdieping van activiteiten van de Hollandsche Schouwburg.

NHM Bestemmingsfonds

Saldo 1 januari	1.331.313	743.608
Toevoegingen (via resultaatbestemming)	4.140.957	587.705
	<u>4.140.957</u>	<u>587.705</u>
Saldo 31 december	<u>5.472.270</u>	<u>1.331.313</u>

Het fonds is bestemd voor verbouwing, inrichting en ontwikkeling van het permanente Nationaal Holocaust Museum. Voor verdere toelichting zie het bestuursverslag.

TOELICHTING

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
9. Voorzieningen		
Pensioenen		
Saldo 1 januari	5.316	6.144
Onttrekkingen	<u>828</u>	<u>828</u>
Saldo 31 december	<u>4.488</u>	<u>5.316</u>
Uitgestelde beloningen		
Saldo 1 januari	28.664	25.000
Toevoeging	3.777	11.334
Onttrekkingen	<u>9.700</u>	<u>7.670</u>
Saldo 31 december	<u>22.741</u>	<u>28.664</u>
Langdurig ziekte		
Saldo 1 januari	70.000	-
Toevoeging	34.500	70.000
Onttrekkingen	<u>49.000</u>	<u>-</u>
Saldo 31 december	<u>55.500</u>	<u>70.000</u>

Deze voorziening is in 2019 gevormd en is bepaald op basis van de inschatting welke medewerkers op balansdatum naar verwachting blijvend of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Groot onderhoud Cepig

Saldo 1 januari	-	-
Toevoeging	10.000	-
Onttrekkingen	<u>-</u>	<u>-</u>
Saldo 31 december	<u>10.000</u>	<u>-</u>

De voorziening is gebaseerd op een beheerafspraak met CEPIG om jaarlijks een vast bedrag toe te kennen ter dekking voor het groot onderhoud van het synagogocomplex, op de eerste plaats ter vervanging van technische installaties. De bestedingen van de middelen geschiedt in wederzijds overleg.

Voorzieningen

	stand			
	31-12-2020	1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar
Pensioenen	4.488	828	3.312	348
Jubileumvoorziening	22.741	5.709	3.967	13.065
Voorziening langdurig ziekte	55.500	55.500	-	-
Groot onderhoud Cepig	10.000	-	10.000	-
	<u>92.729</u>	<u>62.037</u>	<u>17.279</u>	<u>13.413</u>

TOELICHTING

10. Langlopende schulden

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
<i>Egalisatierekening Investeringsubsidie</i>		
Saldo 1 januari	370.254	525.565
Toevoeging bijdragen	-	-
Vrijval	<u>155.314</u>	<u>155.311</u>
Saldo 31 december	<u>214.940</u>	<u>370.254</u>

Ter dekking van de afschrijvingen 2020 is een bedrag van € 155.314,- uit de investeringsubsidie vrijgevallen.

Investeringsubsidie OCW

Saldo 1 januari	80.428	89.605
Toevoeging bijdragen	-	-
Vrijval	<u>9.176</u>	<u>9.177</u>
Saldo 31 december	<u>71.252</u>	<u>80.428</u>

Leningen

Saldo 1 januari	90.000	-
Toevoeging		150.000
Periodieke uitkering		-30.000
Kortlopend deel	<u>-30.000</u>	<u>-30.000</u>
Saldo 31 december	<u>60.000</u>	<u>90.000</u>

In 2019 is op basis van een overeenkomst een geldlening verstrekt, groot € 150.000,- in combinatie met een overeenkomst tot Periodieke Uitkering (schenking). Voor de eerste maal in 2019 zal de uitkering (schenking) gedurende vijf jaar plaatsvinden. De uitkeringen zijn gevestigd op het leven van (iedere) schenker. Het kortlopende deel van de periodieke uitkeringen ad € 30.000,- is opgenomen onder de kortlopende schulden. Over de hoofdsom respectievelijk het restant daarvan is geen rente verschuldigd. Op de hoofdsom hoeft nimmer te worden afgelost. De uitkeringen zijn gevestigd op het leven van (iedere) schenker. De uitkeringen komen in het fonds op naam 'Leijdesdorff-Samuel Familiefonds' en is ondergebracht bij de Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum.

Subsidie "Slotaanbeveling Commissie Ekkart "

Hier wordt een bedrag van € 245.000,- als subsidie verantwoord die ontvangen is ten behoeve van slotaanbevelingen.

TOELICHTING

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Kortlopende schulden		
11. Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW		
Saldo 1 januari	136.347	136.349
Subsidie OCW huisvesting (conform beschikking met kenmerk 14548103 en 23932854)	760.217	747.891
Onttrekking wegens investeringen		
<u>Onttrekkingen (lasten):</u>		
- Loonkosten eigen organisatie beheer en onderhoud	128.756	132.556
- Verzekeringen	-	-
- Afschrijving op investeringen	9.176	9.177
- Kosten dagelijks onderhoud	153.834	155.569
- Kosten klein onderhoud	59.435	69.322
- Huur	55.400	55.400
- Kosten groot onderhoud	-	-
Overige huisvestingskosten	-	-
Totaal onttrekkingen (lasten)	406.601	422.024
<u>Toevoegingen (baten):</u>		
- Vrijval Investeringssubsidie OCW	9.176	9.177
- Overige baten	-	-
Totaal toevoegingen	9.176	9.177
Saldo huisvestingssubsidie	499.139	471.393
Besteed aan activiteiten behorende onder functie 'collectie'	362.766	335.046
Saldo Eindbalans	136.373	136.347
	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
12. Loonheffingen en pensioenen		
Loonheffingen	170.395	158.902
Pensioenen	2.045	410
Saldo 31 december	172.440	159.312

13. Vooruitontvangen subsidies

Nog te besteden subsidie ten behoeve van de herinrichting van de Portugese Synagoge

In 2012 is een bedrag van € 750.000,- van de BankGiro Loterij ontvangen ten behoeve van de herinrichting van de Portugese Synagoge. Eind 2020 was het saldo € 172.351,-.

Nog te besteden subsidie ten behoeve van de verbouwing van het Nationaal Holocaust Museum

In 2019 is van Ministerie van OCW voor vijf jaar een jaarlijks bedrag van € 1.120.000,- toegezegd voor voor verbouwing en inrichting van het permanente Nationaal Holocaust Museum.

TOELICHTING

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
14. Overige schulden		
Opgebouwd vakantiegeld en vakantie-tegoed	285.194	329.306
Overige personeelskosten	110.452	30.174
Museale kosten	3.242	-
Tentoonstellings- en projectkosten	10.540	8.500
Kosten ten behoeve van entreegelden	-	795
Diverse kosten	27.836	863
	<u>437.264</u>	<u>369.639</u>
Saldo 31 december		
15. Overlopende passiva		
Retour betalen bijdrage ten behoeve van Covid 19	469.157	-
Vooruitontvangen en nog te besteden bijdragen ten behoeve van		
- Verbouwing kindermuseum	205.000	185.000
- Diverse tentoonstellingen	35.000	67.447
- Diverse educatieve projecten	24.010	25.014
- Plantage Amsterdam	0	56.591
- Kortlopend deel lening	30.000	30.000
- Overige projecten	271.699	179.838
	<u>1.034.866</u>	<u>543.891</u>
Saldo 31 december		

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen.

- Voor de beleidsperiode 2021-2024 is door OCW jaarlijks een subsidie van € 3.051.380,- verstrekt voor publieksactiviteiten en andere activiteiten - niet behorende tot het beheer op grond van de Erfgoedwet - . Op grond van de Erfgoedwet is voor 2021 een subsidie van € 1.097.615,- toegezegd.
- Volgens overeenkomst heeft de Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum aan de Stichting Joods Historisch Museum het onvoorwaardelijke recht verleend om te allen tijde het eigendom van de opstallen, deel uitmakende van het museumcomplex, te verwerven tegen de prijs van fl.1,- (€ 0,45). Op dit moment wordt het pand gehuurd voor een bedrag van € 55.400,-. De verzekerde waarde bedraagt per 31 december 2020 : € 43.890.000,-
- De kaders van exploitatie en beheer van de Portugese Synagoge en de Hollandsche Schouwburg zijn vastgelegd in beheersovereenkomsten tussen resp. Cepig en het Joods Historisch Museum en de Hollandsche Schouwburg en het Joods Historisch Museum. Ten behoeve van de uitvoering van het project NHM i.o. is een addendum bij de bestaande beheersovereenkomst tussen de Hollandsche Schouwburg en het Joods Historisch Museum afgesproken. Ten behoeve van de dotatie aan de voorziening groot onderhoud Cepig is er in 2020 tussen Cepig en het Joods Historisch Museum een Allonge (II) bij de beheersovereenkomst JHM-Cepig afgesproken.
- De Stichting Hollandsche Schouwburg heeft een huurovereenkomst met de Gemeente Amsterdam voor het gebouw op Plantage Middenlaan 27 voor een periode van 3 jaar, met optie tot verlenging van één jaar. De huur bedraagt € 54.759,- per jaar.
- Vanaf februari 2017 is er een contract afgesloten voor een leaseauto met een looptijd van 60 maanden. Het te betalen maandbedrag is € 787,08 exclusief BTW en brandstof.
- Met PCI is op 1 mei 2017 een huurovereenkomst afgesloten en met een looptijd tot 1 mei 2024 voor huur van scan -en kopieerapparatuur, M-Files en services voor een vast maandbedrag van € 5.356,- per maand.
- Er is een toezegging van het Ministerie van OCW om met ingang van 2019 tot en met 2023 (vijf jaar) een incidentele (project) subsidiebedrag van € 1.120.000,- per jaar beschikbaar te stellen voor het ontwikkelen van het Nationaal Holocaust Museum.

TOELICHTING

BATEN

16. Publieksinkomsten

- Kaartverkoop

In 2020 heeft het museum 82.744 bezoeken ontvangen (2019 - 358.771) (2018 -372.783).

Dit is inclusief bezoeken van het Nationaal Holocaust Museum i.o.(geopend vanaf mei 2016) tot en met februari 2020.

Inkomsten uit entreegelden en stichting museumkaart bedroegen € 404.873,- (2019 - € 1.956.489,- ,2018 - € 1.891.299,-)

Dit bedrag wordt volgens begroting toegerekend aan publieksactiviteiten.

Vanaf 2015 wordt, op basis van de grondslagen resultaatbepaling baten, de nabetaling van de museumkaart meegenomen in het betreffende boekjaar.

Door Corona maatregelen waren de locaties van het JCK regelmatig geheel gesloten, waardoor minder bezoekers zijn ontvangen en de inkomsten veel lager zijn uitgevallen.

- Overige Publieksinkomsten

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Museumshop		
Omzet	110.978	289.052
Afwaardering voorraad	2.441	6.695
Inkopen	<u>66.433</u>	<u>147.643</u>
Brutowinst	<u>42.104</u>	<u>134.714</u>
percentage t.o.v. de verkoop	37,12%	45,55%
Museumcafe		
Omzet	65.921	233.297
Inkopen	<u>35.025</u>	<u>109.209</u>
Brutowinst	<u>30.896</u>	<u>124.088</u>
percentage t.o.v. de verkoop	46,87%	53,19%

17. Overige directe inkomsten

In deze post is opgenomen de opbrengsten van de verhuur van de diverse museumruimten van het Joods Historisch Museum, de Portugese Synagoge en de Hollandsche Schouwburg, alsmede de netto-opbrengsten uit evenementen, rondleidingen en verkoop van eigen artikelen.

Verhuur	9.984	18.673
Evenementen	2.199	18.678
Rondleidingen	-9.147	44.867
Overige inkomsten	<u>13.326</u>	<u>12.549</u>
	<u>16.362</u>	<u>94.766</u>

TOELICHTING

18. Indirecte inkomsten	2020	2019
	€	€
private middelen- particulieren incl. vriendenverenigingen		
Bijdragen Vrienden van het Joods Historisch Museum	649.745	964.383
Overige bijdragen van particulieren	701.283	311.435
	1.351.028	1.275.818
private middelen- private fondsen		
BankGiro Loterij (tbv NHM)	1.500.000	-
Bureau Maror-gelden	57.492	253.173
Stichting Nationaal Fonds voor Vrede	-	150.000
Stichting Levi Lassen (via Stichting Vrienden)	50.000	50.000
Fonds 21 (via Stichting Vrienden)	15.000	-
Dutch Culture Center	4.000	-
Vereniging Rembrandt (via Stichting Vrienden)	2.270	-
Overige private fondsen	1.442.480	325.901
	3.071.242	779.074

De bijdragen voor het Nationaal Holocaust Museum i.o. zijn verantwoord onder de private middelen.
De kosten zijn verantwoord onder salarislasten, overige lasten en afschrijvingen.

19. Structurele subsidies OCW

Vanaf 2017 krijgt het Joods Historisch Museum een subsidie culturele basisinfrastructuur (BIS-subsidie) en een subsidie Erfgoedwet (beheersubsidie). De toezeggingen zijn conform de toezegging van 20 september 2016 en de bijstellingen van 7 september 2017, 4 september 2018, 4 juni 2019 en 3 juni 2020.
De verdeling van de subsidies over de functies is conform de begroting.

OCW: regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)

Ten behoeve van de culturele basisinfrastructuur heeft OCW voor de periode 2017-2020 een jaarlijkse instellingssubsidie van € 3.051.380,- toegezegd.

OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting

Voor het jaar 2020 heeft OCW een subsidie van € 760.216,- toegezegd.
Ten behoeve van huisvestingslasten is in 2020 een bedrag van € 397.425,- geboekt en een bedrag van € 362.766,- ten behoeve van functie collectie.

OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer

Voor het jaar 2020 heeft OCW een subsidie van € 337.399,- toegezegd. Extra middelen uit de BIS en Erfgoed onderdeel huisvesting zijn ingezet ter dekking van de collectiekosten.

TOELICHTING

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
20. Incidentele publieke subsidies		
OCW subsidie op grond van RAOCCC	2.038.700	-
Subsidie overige rijksoverheid	892.625	24.549
Innovation and Networks Executive Agency (INEA)	139.065	181.066
Gemeente Amsterdam	89.800	250.614
Mondriaan Stichting	104.200	275.000
Stichting Nationaal Comité 4 en 5 mei	54.050	64.112
Prins Bernhard Cultuurfonds (deels via Stichting Vrienden)		55.000
Vrijval egalisatierekening	164.492	164.488
	<u>3.482.932</u>	<u>1.014.829</u>

Specificatie; bij 18. indirecte inkomsten:

Bijdragen Vrienden van het Joods Historisch Museum ten behoeve van projecten.

Exclusief reeds verantwoorde bijdragen onder private fondsen en incidentele publieke subsidies.

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
	25.000	-
- Waterlooplein-Vlooienburg tentoonstelling	21.000	-
- Charlotte tentoonstelling	15.000	16.000
- Eli Content tentoonstelling	10.000	43.750
- Diamant tentoonstelling	5.000	234.500
- Kabbala tentoonstelling	-	40.000
- Tentoonstelling Hollandsche Meester	-	23.400
- Fototentoonstelling Chim	-	15.000
- Israel Hedendaagse Kunst	572.581	165.964
- Verbouwing en inrichting NHM i.o	28.664	13.200
- Bankenplan Portugese Synagoge	20.050	48.000
- Open Joodse Huizen	5.572	79.487
- Activiteiten kindermuseum en educatie	-	45.827
- Collectiegeschiedenis Ets Haim	2.270	640
- Diverse overige projecten	11.878	313.615
- Marketing en onderhoud collectie ten laste van Reserve BankGiro Loterij	-67.270	-75.000
Verantwoord onder private fondsen en incidentele publieke subsidies	<u>649.745</u>	<u>964.383</u>

TOELICHTING

LASTEN

21. Salarislasten

Het gemiddeld aantal werknemers, uitgedrukt in fulltime equivalent, bedroeg in 2020 61,84 fte's. (2019 -69,36 fte's). De salarislasten zijn verdeeld naar functie en afdeling.

De salarislasten van de directie over het afgelopen boekjaar bedroegen € 274.137,- (2019 - € 277.814,-).

- Het opgebouwde vakantiegeld over de periode 1 juni tot en met 31 december 2020 bedraagt € 150.490,-

- Het tegoed aan vakantiedagen tot en met 31 december 2020 betreft 4.710 uur ad. € 134.704,-.

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Salarislasten	3.102.742	3.088.220
Lonen en salarissen	511.038	516.342
Sociale lasten	332.525	321.530
Pensioenlasten	174.986	638.840
Overige personeelskosten		
	<u>4.121.290</u>	<u>4.564.932</u>
Totaal salarislasten		

Door de Corona maatregelen zijn er minder externen ingehuurd voor beveiliging en publiekscontacten, waardoor de overige personeelskosten veel lager zijn dan voorgaande jaren.

22a. Huisvestingslasten onderdeel Erfgoedwet

	55.400	55.400
Huur	50.832	40.021
Onderhoudskosten gebouwen	8.603	29.301
Onderhoudskosten installaties	74.220	68.715
Energielasten	79.614	86.854
Schoonmaakkosten		
	<u>268.669</u>	<u>280.291</u>
Totaal huisvestingslasten onderdeel Erfgoedwet		

22b. Overige huisvestingslasten

	150.000	150.000
Huur	10.286	12.894
Onderhoudskosten gebouwen	55.274	34.084
Onderhoudskosten installaties	17.942	20.879
Energielasten	25.845	27.368
Schoonmaakkosten		
	<u>259.347</u>	<u>245.225</u>
Totaal overige huisvestingslasten		

Totaal overige huisvestingslasten

	<u>528.016</u>	<u>525.516</u>
Totaal huisvestingslasten		

De huisvestingslasten onderdeel Erfgoedwet worden ten laste van "nog te ontvangen huisvestingssubsidie OCW " gebracht. De overige huisvestingslasten vallen onder de BIS.

23. Afschrijvingen

- De afschrijvingen verantwoord onder publieksactiviteiten betreft o.a. verbetering ICT, vernieuwing van installaties en de herinrichtingskosten van het Joods Historisch Museum en van de Portugese Synagoge.

TOELICHTING

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
24. Overige lasten		
Algemene lasten	790.529	799.726
Museale lasten	440.863	509.770
Lasten ten behoeve van NHM i.o.	270.536	513.161
Lasten ten behoeve van tentoonstellingen en projecten	<u>1.108.536</u>	<u>1.323.705</u>
Totaal overige lasten	<u>2.610.464</u>	<u>3.146.362</u>

OVERIGE TOELICHTING

Gebeurtenis na balansdatum.

Overheidsmaatregelen rondom Corona raken de bedrijfsvoering (sluiting museum) en daarmee ook de inkomsten. ook voor 2021. Op dit moment wordt rekening gehouden met sluiting van museum tot eind april 2021. De kantoren zijn beperkt open en er wordt zoveel mogelijk thuis gewerkt.

Inzake de gevolgen van overheidsmaatregelen rondom Corona, en de hiermee gepaard gaande onzekerheden over de omvang van de inkomstenderving verwijzen wij verder naar het bestuursverslag.

Voor een inhoudelijk verslag met betrekking tot de publieksactiviteiten en tentoonstellingen verwijzen wij naar het jaarverslag 2020.

TOELICHTING

WNT-verantwoording 2020

De WNT is van toepassing op de Stichting Joods Historisch Museum. Het voor de Stichting Joods Historisch Museum toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000,- (algemeen bezoldigingsmaximum).

	<u>Liesbeth Bijvoet</u>	<u>Emile Schrijver</u>
Leidinggevenden met dienstbetrekking:		
functie	zakelijk directeur 1-1 tm 31-12	algemeen directeur 1-1 tm 31-12
aanvang en einde functievervulling in 2020	1,0	1,0
omvang dienstverband	ja	ja
dienstbetrekking		
	€	€
Bezoldiging	108.068	117.337
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	12.602	12.602
Beloningen betaalbaar op termijn		
	120.670	129.939
Totaal bezoldiging		
	201.000	201.000
individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	0	0
onverschuldigd betaald		
	120.670	129.939
totale bezoldiging	n.v.t	n.v.t
reden voor overschrijding		

WNT-verantwoording 2019

De WNT is van toepassing op de Stichting Joods Historisch Museum. Het voor de Stichting Joods Historisch Museum toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000,- (algemeen bezoldigingsmaximum).

	<u>Liesbeth Bijvoet</u>	<u>Emile Schrijver</u>
Leidinggevenden met dienstbetrekking:		
functie	zakelijk directeur 1-1 tm 31-12	algemeen directeur 1-1 tm 31-12
aanvang en einde functievervulling in 2019	1,0	1,0
omvang dienstverband	ja	ja
dienstbetrekking		
	€	€
Bezoldiging	106.198	115.468
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	12.313	12.313
Beloningen betaalbaar op termijn		
	118.511	127.781
Totaal bezoldiging		
	194.000	194.000
individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	0	0
onverschuldigd betaald		
	118.511	127.781
totale bezoldiging	n.v.t	n.v.t

reden voor overschrijding

TOELICHTING

Raad van Toezicht Joods Historisch Museum

bezoldiging is €1.700 per jaar of minder

Menno Paktor

Robert Aronson

Jeroen Davidson

Ernst Groenteman

Felix Guttman

Shulamith van der Hart

Freddy Hollander

Sacha Joseph

voorzitter

lid

lid

lid

lid

lid

lid

lid

de leden van de Raad van Toezicht zijn onbezoldigd.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van Stichting Joods Historisch Museum te Amsterdam.

A. Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Joods Historisch Museum te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel

- geeft de in dit jaarrapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Joods Historisch Museum op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking, het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Postbus 53028
1007 RA Amsterdam

Telefoon 020 571 23 45
E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de exploitatierekening over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020 en de Regeling Controleprotocol WNT 2020. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van Stichting Joods Historisch Museum zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarrapport andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- verslag raad van toezicht;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720 en het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de bepalingen van en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, de Regeling Controleprotocol WNT 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle materieel van belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 30 maart 2021

Dubois & Co. Registeraccountants

Origineel getekend door:

J.J.M. Huijbregts RA en R.W.J. Bruinooge RA